

Tässä julkaisussa kerromme seuraavista aiheista:

■ Finanssisektorin vahva kokonaiskuva peittää alleen perusliiketoimintojen heikentyneen kannattavuuden	1
■ Matala korkotaso ja talouskasvun hidastuminen leimaavat toimintaympäristöä	4
■ Pankkisektorin liiketulos ja vakavaraisuus edelleen hyvällä tasolla	9
■ Työeläkelaitosten vakavaraisuutta vahvisti hyvä vuosi sijoitusmarkkinoilla	17
■ Henkivakuutusyhtiöiden hyvät sijoitustuotot nostivat vakavaraisuutta	22
■ Hyvät sijoitustuotot ja suotuisa vahinkokehitys vahvistivat vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta	27
■ Sijoituspalveluyritysten ja rahastoyhtiöiden tulokset kasvussa loppuvuonna	32

Finanssisektorin vahva kokonaiskuva peittää alleen perusliiketoimintojen heikentyneen kannattavuuden

Tunnusluvut hyvät kaikilla sektoreilla

Kokonaiskuvassa Suomen finanssisektori kehittyi positiivisesti vuonna 2012. Tärkeimmät tunnusluvut paranivat edelleen: pankkisektorin liikevoitto nousi ja vakavaraisuus vahvistui entisestään, ja vakuutus- ja eläkesektoreiden korkeat sijoitustuotot niin ikään vahvistivat vakavaraisuutta. Työeläkelaitokset hankkivat keskimäärin 8,4 prosentin ja henkivakuutusyhtiöt 9,7 prosentin tuoton sijoituksilleen vuonna 2012.

Positiiviset sektorikohtaiset luvut kätkevät kuitenkin alleen sen, että matalan korkotason ja hitaan talouskasvun oloissa perusliiketoiminnan kannattavuus on finanssialalla koetukSELLA. Etenkin pienten toimijoiden kannattavuudesta suurin osa perustuu juuri perusliiketoimintoihin.

Matala korkotaso kutistaa pankkien korkokatetta

Korkokatteen osuus supistui jo alle puoleen pankkisektorin nettotuotoista vuonna 2012, kun sen osuus huippuvuonna 2008 oli vielä 65 %. Euromääräisesti yhteenlaskettu korkokate on laskenut vuoden 2008 n. 4,0 mrd. eurosta n. 3,1 mrd. euroon. Korkokate alenee matalan korkotason oloissa,

kun pankkien luotonannon ja talletusten välinen marginaali supistuu.

Pankkisektorin liikevoiton kasvun takana olivat vuonna 2012 arvopaperikaupan ja sijoitustoiminnan tuotot, joiden osuus nettotuotoista nousi lähes kolmannekseen. Nämä tuotot ovat keskittyneet suurimmille pankeille. Korkokatteesta riippuvaisten pienempien pankkien kannattavuus on vastaavasti heikentynyt. Viisi yksittäistä pienempää pankkia oli tappiollista vuonna 2012.

Pienempien pankkien vakavaraisuuspuskurit ovat edelleen korkeat ja antavat suojaa heikentyneitä kannattavuutta vastaan. Samoin luottotappiot ovat säilyneet alhaisella tasolla. Pankeissa on kuitenkin nykyisessä taloustilanteessa tarkasteltava huolella liiketoimintamallin ja kustannusrakenteen toimivuutta. Korkotason nousun varaan ei voi laskea ja luottotappioiden suunta on ylöspäin talouskasvun heikentyessä Suomessa ja koko EU:n alueella. Lisäksi etenkin uuden likviditeettisääntelyn vaatimukset voivat aiheuttaa jatkossa pankeille lisäkustannuksia.

Pankit ovat jo aloittaneet välttämättömät sopeutustoimet mm. kulukasvua hillitsemällä, lisäämällä edullisempaa vakuudellista markkinarahoitusta ja nostamalla asiakasmarginaaleja ja -palkkioita. Esimerkiksi uusien asuntoluottojen keskimääräinen marginaali nousi vuoden 2012 lopussa 1,4 prosenttiyksikköön, kun se vuotta aikaisemmin oli 0,9 prosenttiyksikköä.

Vuoden 2012 tuottoja korkomarkkinoilta vaikea toistaa vakuutussektorilla

Toisin kuin pankeille, vakuutus- ja eläkelaitoksille korkokehitys oli vuoden 2012 aikana edullinen. Markkinakorot laskivat edelleen selvästi, ja yrityslainojen luottoriskimarginaalit supistuivat huomattavasti. Näin ollen korkoinstrumenttisijoitusten arvot nousivat merkittävästi.

Työeläkelaitokset saivat lähes 7 prosentin ja henkivakuutusyhtiöt lähes 10 prosentin tuoton korkosijoituksilleen vuonna 2012. Riskitasoja ei nostettu merkittävästi kummallakaan sektorilla korkeampien tuottojen saavuttamiseksi. Hyvää sijoitustoiminnan tulosta siivitti myös osakemarkkinoiden elpyminen. Onnistuminen osakesalkun hoidossa selittää pitkälle erot tuotoissa yksittäisten eläke- ja vakuutuslaitosten välillä.

Jatkossa matalalla korkotasolla on etenkin henkivakuutussektorin kannattavuutta ja vakavaraisuutta heikentävä vaikutus, koska vastaavaa korkotason ja luottoriskimarginaalien laskua kuin viime vuonna ei enää ole odotettavissa. Myös Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA) on varoittanut matalan korkotason jatkumisen aiheuttamasta riskistä niille vakuutusyhtiöille, jotka ovat antaneet asiakkaille pitkäaikaisia kiinteitä tuottolupauksia. EIOPA on edellyttänyt kansallisia viranomaisia valvomaan, että vakuutusyhtiöt ryhtyvät riittäviin sopeutustoimiin. Tuottolupauksiin ei saisi vastata myöskään ottamalla hallitsemattomia riskejä sijoitustoiminnassa.

Suomessa ongelman merkitys on monia muita EU-maita pienempi vakuutusyhtiöiden jo tekemien varautumistointen johdosta. Yhtiöt ovat pitkään keskittyneet myynnissään sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin takuutuottoisten tuotteiden sijaan. Tähän on vaikuttanut matalan korkotason lisäksi tuleva Solvenssi II -vakavaraisuussäätely. Vuoden 2012 lopussa suomalaisten henkivakuutusyhtiöiden maksutulosta jo 76 % ja lähes puolet vastuuvälästä muodostui sijoitussidonnaisista vakuutuksista. EU-maissa keskimäärin maksutulosta vain 18 % ja vastuuvälästä n. 30 % on sijoitussidonnaista.

Positiivisista tekijöistä huolimatta perusliiketoiminnan kannattavuudesta tulee huolehtia myös vakuutussektorilla. Velkakriisin käänneet aiheuttavat epävarmuutta sijoitusmarkkinoilla ja sijoitustoiminnan onnistumisen merkitys yhtiöiden kannattavuuden ja vakavaraisuuden kannalta on edelleen olennainen.

Pankit optimoivat tasettaan – aleneeko riskinottohalu?

Vakavaraisuussäätelyn odotettu tiukentuminen pankkisektorilla ns. Basel III -paketin käyttöönoton myötä on johtanut siihen, että eurooppalaiset pankit ovat arvioineet uudelleen omaa taserakennettaan ja alkaneet etsiä mahdollisuuksia riskipainotettujen saamisten supistamiseen pääomantarpeen alentamiseksi. Näin toimivat useimmiten ne pankit, joiden mahdollisuudet uuden osakepääoman hankintaan ovat heikentyneet ja joiden tuotot ovat laskusuunnassa esimerkiksi hiljaisen talouskasvun johdosta.

Säätelyn tiukentaminen on tarpeen pankkisektorin vaikuttamiseksi ja sijoittajien luottamuksen palauttamiseksi koko eurooppalaiseen pankkisektoriin. Samoin olisi tarpeen pankkien taseiden arvostusten systemaattinen läpikäynti koordinoituna harjoituksena EU-maissa. Luottamuksen lisäämiseen tähdätään myös valvonnan uudistamisella yhteisen pankkivalvontamekanismin rakentamisen myötä. Säätelyn tiukentamiseen varatut pitkäsiirtymäajat on tarkoitettu vähentämään painetta pankkien sopeutumiseen riskipitoisempia tase-eriä, kuten yritysluottoja, vähentämällä. Korkean vakavaraisuuden pankeille – kuten suomalaispankeille – Basel III:n vaikutukset ovat rajalliset. Suomalaiset pankit täyttävät uudet vakavaraisuusvaatimukset pääosin jo nyt.

Suomessa pankkien riskipainotettujen saamisten määrä aleni vuoden 2012 viimeisellä neljänneksellä 19 % ja vuoden 2011 lopusta 22 %. Vakavaraisuussäätelyn sijaan kehitykseen Suomessa on vaikuttanut etenkin pankkiveron käyttöönotto. Myös pankkien laajentunut sisäisten mallien käyttö vakavaraisuuslaskennassa selittää osaltaan riskipainotettujen saamisten alenemista jossain määrin. Pankkivero on jo aiheuttanut merkittäviä erityistoimia riskipainotettujen saamisten alentamiseksi, kuten pankkikonsernin sisäisiä riskien siirtoja Suomen rajojen ulkopuolelle. Nämä toimet eivät sinänsä ole vähentäneet luototusta Suomessa, mutta ne ovat esimerkki keinotekoisista järjestelyistä, joita vain yhdessä maassa toteutetut sääntelytoimet voivat aiheuttaa. Pahimmillaan seurausvaikutukset voivat olla riskienhallinnan ja valvonnan kannalta haitallisia, jos kuva riskeistä pankkien taseessa hämärtyy.

Riskipainotettujen saamisten aleneminen ei vielä ole johtanut yritysluototuksen supistumisesta, kun pankkisektoria

tarkastellaan kokonaisuutena. Yrityslainakanta kasvoi vielä 5 prosentin vuosivauhdilla vuoden 2012 lopussa ja helmikuussa 2013 noin 4 prosentin vuosivauhdilla. Kuukausitasolla yritysluotonannon kasvu pysähtyi jo alkusyksystä 2012. Pankkien väliset erot ovat kuitenkin merkittäviä. Jotkin pankit alensivat yritysluototustaan merkittävästi etenkin vuoden 2012 loppupuolella.

Luoton saatavuuden heikentyminen olisi vakava asia etenkin PK-sektorin kannalta. Pankkisektorin luotonantokyky on säilynyt Suomessa hyvänä vahvan vakavaraisuuden sekä jälleerahoituksen hyvän saatavuuden ja suhteellisesti ottaen edullisen hinnan ansiosta. Suomalaispankkien ns. turvasatama-asema kansainvälisillä markkinoilla on edelleen vahvistunut.

Kypros toi esiin poliittiset riskit

Kyproksen kriisin kärjistyminen katkaisi loppukesästä 2012 alkaneen positiivisen kehityksen euroalueen velkakriisin hallinnassa. Ratkaisun löytyminen Kyproksen akuuttiin valtiontalouden ja pankkisektorin kriisiin 24.3.2013 oli myönteistä, mutta ratkaisun elementit voivat herättää markkinoilla kysymyksiä ja epävakautta laajemminkin. Ensimmäistä kertaa otettiin euroalueella käyttöön pääomanliikkeiden rajoituksia maiden välillä ja toteutettiin sijoittajanvastuuta suurtallettajien osalta. Nämä päätökset voivat vaikuttaa sijoittajien ja tallettajien halukkuuteen ottaa pankkiriskiä. Suomen osalta tartuntavaikutukset ovat toistaiseksi olleet pieniä ja sijoittajilla on edelleen vahva näkemys Suomesta turvallisena sijoituskohteena.

Pankkisektorin toimintakyvyn normalisoituminen edellyttää yhteisen valvontamekanismin lisäksi myös muita toimia. Valvontamekanismin käytännön rakentamisessa on jo päästy hyvään vauhtiin, mutta pankkien kriisinhallinnan ja sijoittajanvastuun pelisäännöt ovat vielä määrittämättä. Julkisen sektorin roolin alentaminen pankkien pääomittamisessa ja rahoittamisessa sekä sijoittajanvastuun toteuttaminen on keskeinen ja tärkeä tavoite, mutta se ei voi toteutua hallitusti ilman uutta EU-lainsäädäntöä ja yhteisiä mekanismeja kriisinhallintaa varten.

Markkinoilla oleva epävarmuus kriisitilanteessa sovellettavista järjestelyistä ja sijoittajanvastuun toteuttamisesta tulisi mahdollisimman nopeasti poistaa. Pankkien kaikilla velkojilla (ml. tallettajat) tulisi olla tieto omasta asemastaan kriisipank-

kien järjestelyissä. Keskeistä tilanteen saamisessa hallintaan finanssikriisivuonna 2008 oli erityisesti pankkien talletusrahoituksen vakauttaminen talletussuojaa vahvistamalla EU:ssa. Markkinatilanteen jatkuessa haavoittuvana olisikin tärkeää huolehtia talletussuojan uskottavuudesta koko EU:n alueella.

Tässä julkaisussa kuvataan Finanssivalvonnan valvottavien taloudellista tilaa ja riskejä viimeisimpiin tietoihin nojautuen. Finanssivalvonta arvioi Suomen finanssisektorin tilaa ja kehitystä. Arviot perustuvat valvontatyöhön ja raportointiin, jota Finanssivalvonta saa pankeilta, vakuutusyhtiöiltä ja muilta valvottaviltaan.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit -julkaisu ilmestyy kaksi kertaa vuodessa, huhtikuussa ja syyskuussa. Kevään numeron tiedot perustuvat pääosin tilanteeseen 31.12. ja syksyn 30.6. Finanssivalvonta julkaisee lisäksi kaksi kertaa vuodessa julkaisun *Pankki- ja vakuutussektorien vakavaraisuus*. Julkaisu ilmestyy kesäkuussa ja joulukuussa.

Tilinpäätösten avainluvut julkaistu Finanssivalvonnan verkkopalvelussa

Finanssivalvonta julkaisee vuosittain talletuspankkien, luottoyhteisöjen, sijoituspalveluyritysten ja rahastoyhtiöiden vuositilinpäätösten avainluvut. Tuoreimmat avainluvut ovat luettavissa osoitteessa Finanssivalvonta.fi > Tilastot > Tilinpäätösten avainluvut.

Matala korkotaso ja talouskasvun hidastuminen leimaavat toimintaympäristöä

Velkakriisin markkinavaikutukset lievenivät Kyproksen taluskriisiin asti

Viime syksyn ja talven aikana Euroopan finanssimarkkinaindikaattorit, esimerkiksi osakekurssit ja osakemarkkinoiden volatiliiteetti ja velka-ongelmamaiden korkoerot, kehittyivät myönteisesti. Syynä tähän olivat erityisesti Euroopan keskuspankin (EKP) toimenpiteet ja lupaukset toimenpiteistä, mikäli finanssi- ja velkakriisi alkaisi uudelleen kärjistyä. EKP on luvannut tukea mahdollisesti valtioita ostamalla niiden velkakirjoja markkinoilta, mikäli tarvetta ilmenee.

Kyproksen valtiontalouden ja pankkisektorin kriisi hermostuttivat markkinoita jossain määrin, mutta suuria markkinaheilahteluja ei ole nähty. Riskihinnoittelu muuttui maaliskuun puolesta välistä lähtien Euroopassa enemmän riskiä karttavaan suuntaan. Saksan valtion kahden vuoden velkapaperin korko on ollut viikkohavaintoina negatiivinen maaliskuun puolen välin jälkeen. Italian ja Espanjan valtion lainojen korot nousivat maaliskuun puolessa välissä, mutta suurin nousu talttui parin päivän nousun jälkeen. Markkinoiden hinnoitte-

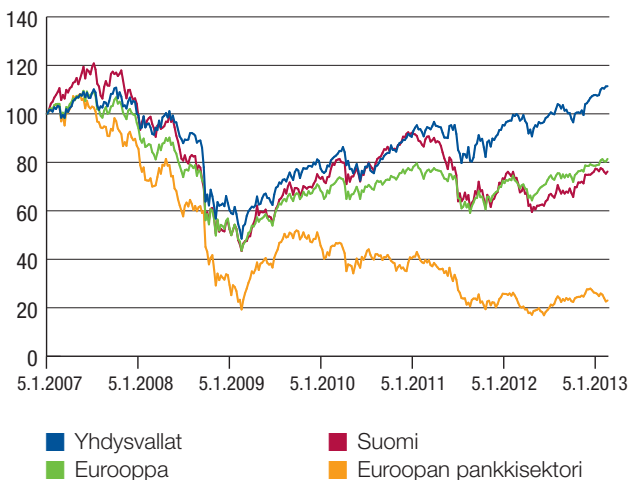
loma luottoriskin hinta Italian ja Espanjan valtioille ja suurimmille pankeille kertoo, että markkinat arvioivat valtioiden ja pankkien riskien kehittyvän samalla lailla.

Ratkaisun löytyminen Kyproksen kriisiin 24.3.2013 oli myönteistä. Tukipäätökseen liittyneet pääomanliikkeiden rajoitukset ja sijoittajan vastuun toteutuminen suurtalletusten osalta voivat kuitenkin vaikuttaa sijoittajien ja tallettajien hallukkuuteen ottaa pankkiriskiä euroalueella. Pankkiosakkeet heikkenivätkin selvästi Euroopassa Kyproksen tukiratkaisun jälkeen. Maaliskuun kahden viimeisen viikon aikana ne ovat laskeneet yli 12 %.

Laajemmat tartuntavaikutukset Kyproksen ongelmista ovat olleet toistaiseksi rajallisia, pois lukien Euroopan pankkiosakkeiden lasku. Kyproksen tapahtumat ovat kuitenkin muistutus siitä, että velkakriisiin liittyvät ongelmat ovat vielä lopullisesti ratkaisematta. Markkinoiden riskihinnoittelu voi muuttua esimerkiksi ennakoitua heikomman talouskehityksen seurauksena nopeasti. Ongelma niin osakekurssien kuin riskilisten näkökulmasta on se, että muutokset hinnoittelussa voivat muuttua nopeastikin negatiiviseen suuntaan. Lisäksi maissa, joissa valtion taloudellinen tilanne on heikoin, voivat pankkien varainhankinnan ongelmat kärjistyä uudelleen.

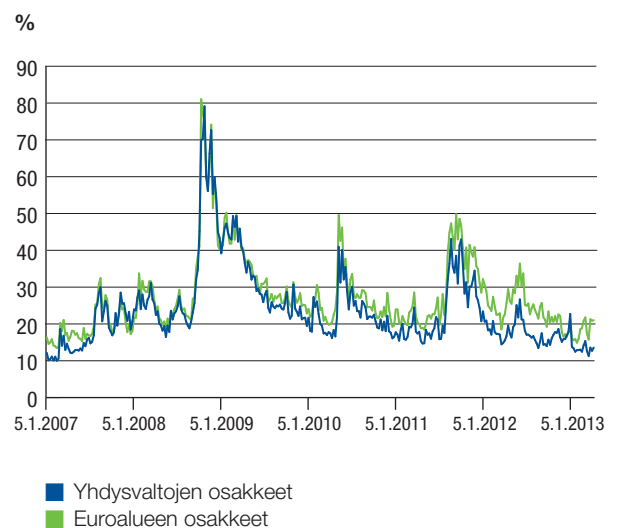
Kuvio 1. Yhdysvaltojen, Euroopan, Suomen ja Euroopan pankkisektorin osakekurssien kehitys

Indeksi: 5.1.2007=100

Lähde: Bloomberg, viikkohavaintoja, viimeinen havainto 2.4.2013.

Kuvio 2. Osakekurssien volatiliiteetti euroalueella ja Yhdysvalloissa

Lähde: Bloomberg, viikkohavaintoja, viimeinen havainto 1.4.2013.

Euroopan osakemarkkinakehitys on jäänyt pitemmällä aikavälillä Yhdysvaltoja heikommaksi. Esimerkiksi maaliskuusta 2009 lähtien (jolloin koettiin osakkeiden hinnoissa pohjakoetus) osakekurssit ovat nousseet Yhdysvalloissa noin 97 % ja ennätyskursseissa on rikottu. Euroopassa vastaava kurssinousu on jäänyt 69 prosenttiin.

Matalana säilyvä korkotaso painaa korkotuottoja jatkossa

Lyhyet ja pitkät korot ovat euroalueella poikkeuksellisen matalalla tasolla EKP:n rahapolitiikan ja siihen kohdistuvien odotusten seurauksena. Maaliskuussa 2013 markkinoiden korko-odotus on, että vuoden 2014 lopussa kolmen kuukauden euriborkorko olisi tasoa 0,45 % eli edelleen hyvin matala.

Vuonna 2012 tapahtunut korkotason lasku ja erityisesti luottoriskimarginaalien kaventuminen kohottivat korkoinstrumenttisijoitusten arvoja. Näitä tuottoja ei ole näillä näkymin saatavissa jatkossa. Matalan korkotason oloissa korkotuottojen saaminen muodostuu näin ollen haasteelliseksi. Seurauksena voi olla sijoittajien pyrkimys riskinoton lisäämiseen.

Talouskehitys heikkoa Euroopassa

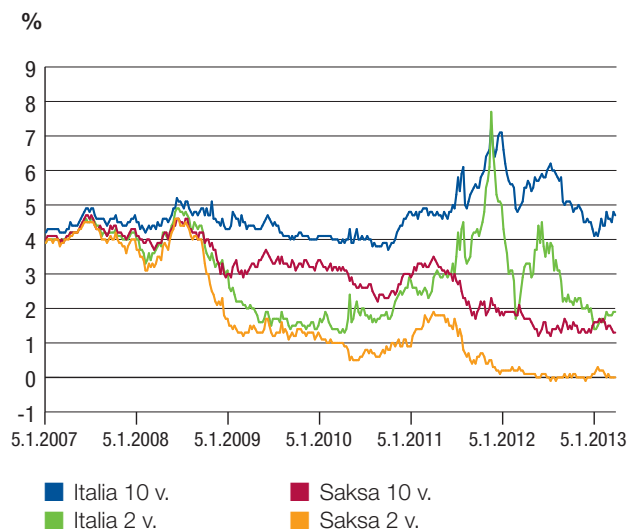
Euroopan toteutunut talouskehitys on ollut kokonaisuudessaan heikkoa viimeisen vuoden ajan. Talousennusteet ovat myös pääsääntöisesti osoittautuneet liian optimistisiksi talouskasvun suhteen velkakriisin oloissa. Ennusteissa on ollut vaikea arvioida finanssimarkkinatekijöiden (kuten pankki-luototuksen vähenemisen), velkakriisin jatkumisen ja julkisen talouden säästötoimien vaikutuksia talouskasvuun.

Euroopan komission tuoreimmassa talousennusteessa on talouden kasvu vuonna 2013 arvioitu aiempaa pessimistisemmin. Euroalueen bruttokansantuote supistuisi tänä vuonna 0,3 %, kun vielä viime syksynä sen arvioitiin kasvavan 0,1 %. Erityisesti kotimaisen kysynnän kehitys Euroopassa on arvioitu aiempaa pessimistisemmin.

Komission ennuste tarkoittaa talouskasvun alkavan aikaisintaan syksyllä 2013. Globaali talouskehitys ja luottamuksen asteittainen voimistuminen auttaa talouskasvun uudelleen käynnistymisessä, mutta hitaasti.

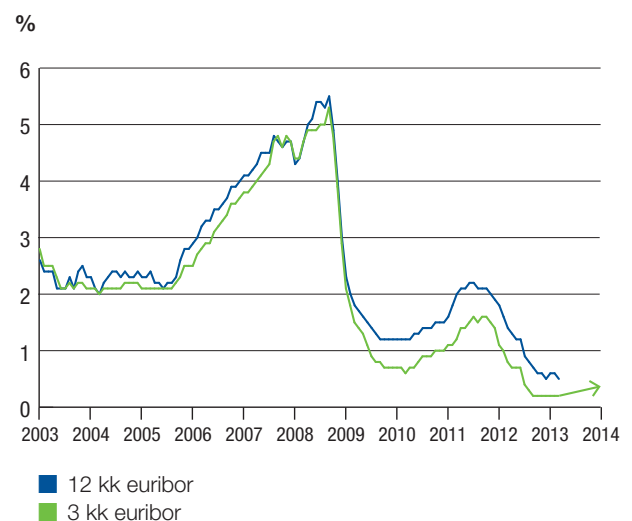
Koko euroalueella työttömyysaste nousee yli 12 prosentin tason. Vielä vuonna 2008 työttömyysaste oli euroalueella 7,6 %. Suurten maiden kohdalla tilanne vaihtelee työttömyy-

Kuvio 3. Saksan ja Italian valtion lainojen korot

Lähde: Bloomberg, viikkohavaintoja, viimeinen havainto 2.4.2013.

Kuvio 4. 3 ja 12 kuukauden euriborkorot ja markkinaodotus (nuoli) 3 kk euriborille 2013–2014

Lähde: Bloomberg.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 6 (43)

dessä erittäin paljon: Saksan työttömyys on ennusteissa 2013–2014 alle 6 prosentin tason, mutta Espanjassa työttömyysaste vakiintuisi tasolle 26–27 % seuraavien vajaan kahden vuoden ajaksi.

Pankkisektorin ja muun finanssisektorin toimintaympäristö on matalan korkotason ja heikon talouskehityksen näkökulmasta haastava. Ennusteiden kaltainen kehitys lisää luottoriskien realisoitumista Euroopan pankeissa.

Suomessakin toimintaympäristö haasteellinen finanssisektorille

Euroopan velka- ja finanssikriisin suorat vaikutukset Suomen finanssisektoriin ovat olleet rajallisia. Päävastoin, suomalaispankit ovat nauttineet turvasatama-asemasta kansainvälisillä markkinoilla. Velkakriisin vaikutukset ovat olleet pääasiassa välillisiä korkotason ja talouskehityksen kautta. Nämä vaikutuskanavat ovat kuitenkin finanssisektorin kannalta keskeisiä.

Talouskehitys on silti haastavaa finanssialan toimijoille Suomessakin. Matala korkotaso alentaa pankkien peruskannattavuutta ja rasittaa vakuutusyhtiöiden kannattavuutta.

Talouskehityksen heikentyminen kasvattaa arvonalentumistappioita luotoista ja hidastaa volyymikasvua.

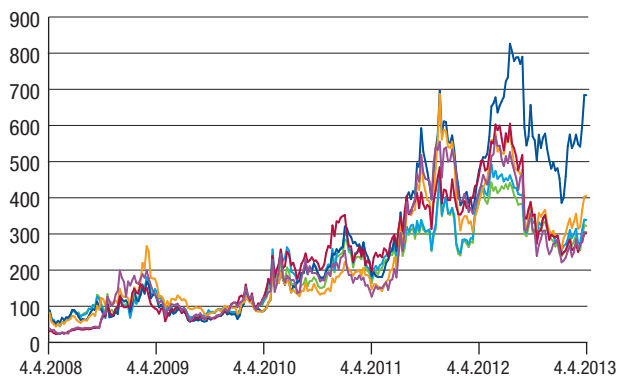
EU:n komissio ennustaa Suomelle 0,3 prosentin kasvua 2013 (viime syksynä 0,8 %). Ennusteita on Suomenkin kohdalla siis alennettu. Suomen talouskehityksen suhteen monet indikaattorit, kuten esimerkiksi teollisuustuotanto, teollisuuden uudet tilaukset tai kuluttajien ja yritysten mielialaindeksit ja suhdannenäkymät kertovat jatkuvasti haasteellisenä pysyvänä talousympäristönä. Suomessa työttömyys on ennusteissa eurooppalaisittain alhaisella tasolla.

Yritysten konkurssien määrä on yksi tärkeä indikaattori luottoriskeille. Vuodesta 2009 lähtien konkurssien lukumäärä Suomessa on ollut aiempaa tasoa korkeampi, mutta hyvin tasainen eikä erityistä kasvua ole esiintynyt yksittäisillä toimialoilla kuten esimerkiksi rakennusteollisuudessa.

Suomessa yrityslainat ovat vuositasolla kasvaneet edelleen, toisin kuin monissa muissa Euroopan maissa. Yrityslainakannan kasvuvauhti on kuitenkin nopeasti hidastunut ja kuukausitasolla lähes pysähtynyt alkusyksystä 2012 lähtien.

Kuvio 5. Luottoriskin hinta Italian ja Espanjan valtioille ja suurille pankeille

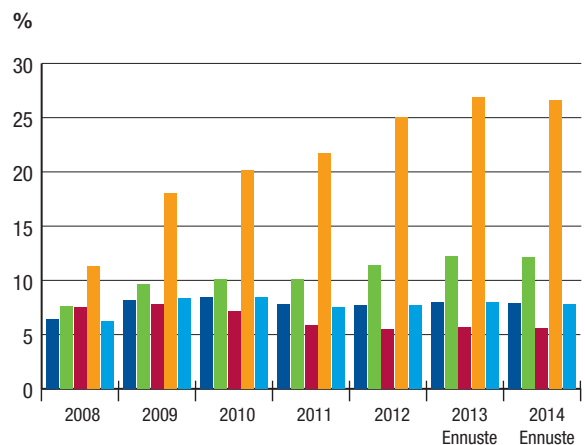
Peruspistettä

■ Monte dei Paschi di Siena ■ Unicredit
■ Banco Santander ■ BBVA
■ Espanja ■ Italia

Lähde: Bloomberg, viikkohavaintoja, viimeinen havainto 1.4.2013.

Kuvio 6. Työttömyysaste neljässä maassa ja euroalueella

■ Suomi ■ Espanja
■ Euroalue ■ Ruotsi
■ Saksa

Lähde: Euroopan komissio.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 7 (43)

Kotitalouslainojen kasvuvauhti on vuositasolla hidastunut alle 5 prosenttiin. Suomessa eräs erityispiirre pankkitoiminnassa liittyy asuntomarkkinoihin: euromaiden joukossa Suomessa uusien vaihtuvakorkoisten asuntoluottojen korko on euroalueen matalin. Tyypillisesti uuden asuntolainan korko on yli prosenttiyksikön alhaisempi Suomessa kuin useimmissa euromaissa.

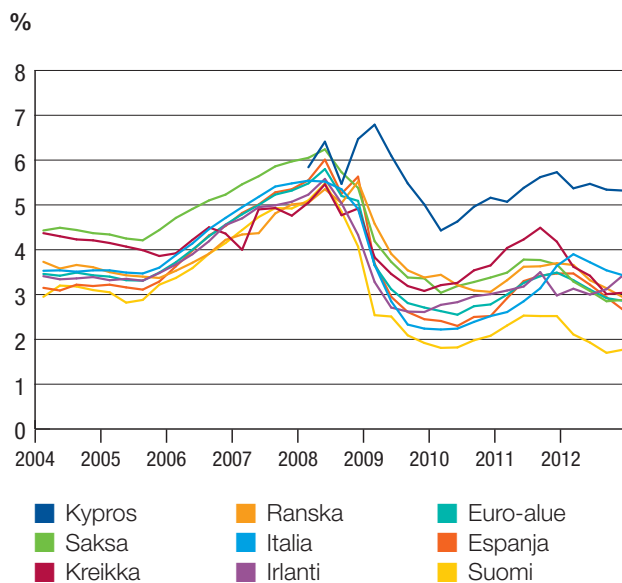
Asuntomarkkinoiden tilannetta Suomessa voi luonnehtia rauhalliseksi sillä perusteella että hintakehitys on ollut tasainen. Eri alueiden väliset erot asuntojen hintakehityksessä ovat suuria. Vuoden 2012 viimeisellä neljänneksellä asuntojen hinnat hieman alenivat verrattuna kolmanteen neljännekseen. Reaalisesti, eli inflaatio huomioiden, asuntojen hinnat ovat Suomessa olleet lievällä lasku-uralla jo kaksi vuotta. Koko maan tasolla asuntojen nimellishinnat nousivat vuodessa 2,7 % helmikuussa 2013.

Kotitalouksien velkaantuminen jatkui edelleen vuoden 2012 aikana. Kotitalouksilla on velkaa suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin 119 %. Kehitys tässä suhteessa lisää riskejä pitkällä aikavälillä, mikäli esimerkiksi työttömyyskehitys Suomessa muodostuu ennusteita heikommaksi.

Yhteenveto: Suomen finanssijärjestelmän suurimmat riskilähteet ovat pysyneet ennallaan. Keskeisinä riskilähteinä ovat matalan korkotason säilyminen, Euroopan velkakriisin mahdollinen uusi paheneminen sekä talouden heikko tai ennusteita huonompi kehitys.

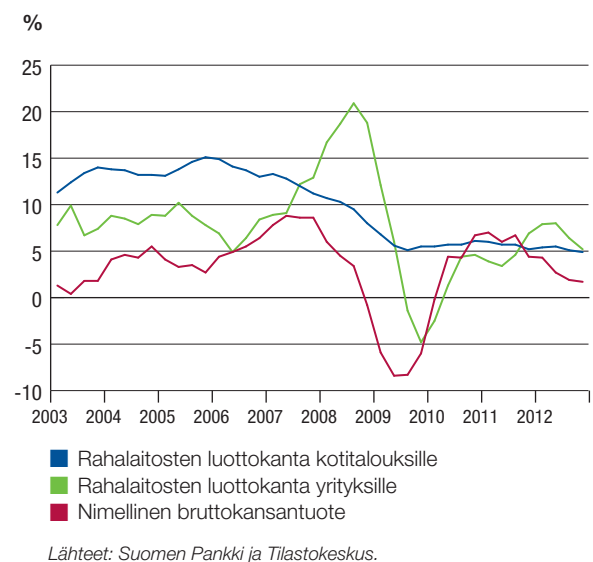
Pääanalytikko Sampo Alhonsuo

Kuvio 7. Uusien vaihtuvakorkoisten asuntolainojen korot

Lähde: Suomen Pankki, EKP/SDW.

Kuvio 8. Luottojen ja nimellisen bruttokansantuotteen vuosikasvu

Lähteet: Suomen Pankki ja Tilastokeskus.

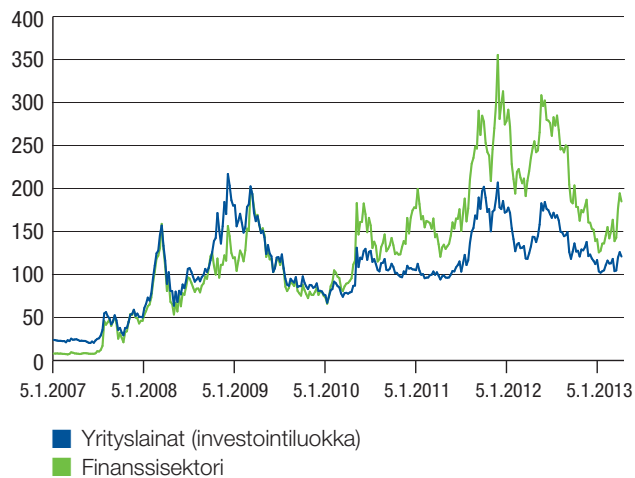
Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 8 (43)

Kuvio 9. Luottoriskin hintaindeksit Euroopassa

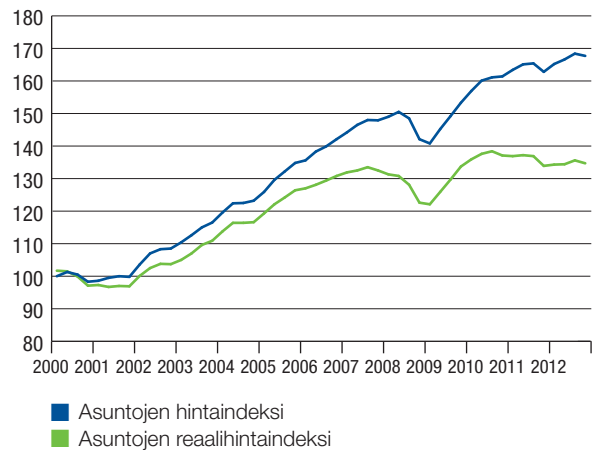
Peruspistettä

Lähde: Bloomberg, viikkohavaintoja, viimeinen havainto 2.4.2013.

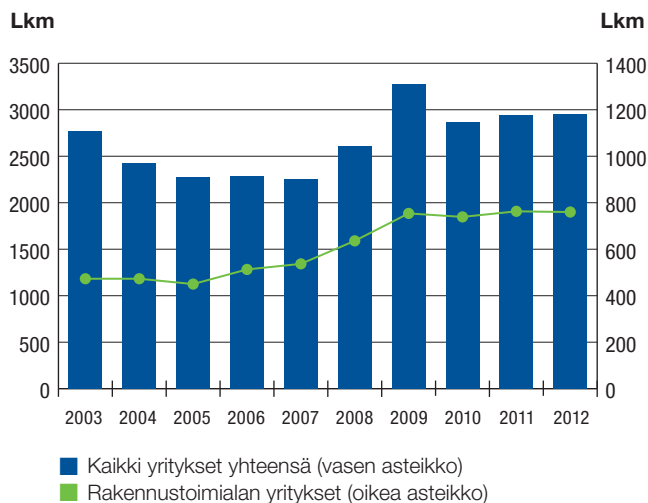
Kuvio 11. Asuntojen hintojen kehitys

Indeksi 2000 = 100

Lähde: Tilastokeskus.

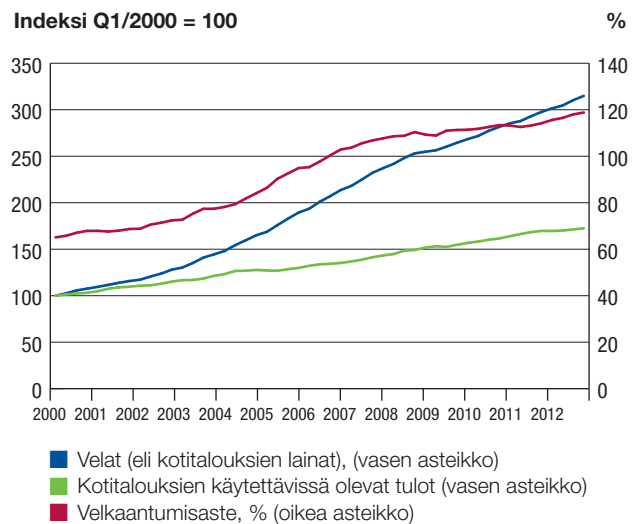
Kuvio 10. Yritysten konkurssien lukumäärä

Lähde: Tilastokeskus.

Kuvio 12. Kotitalouksien velat, tulot ja velka-aste

Indeksi Q1/2000 = 100

Lähde: Tilastokeskus.

Pankkisektorin liike-tulos ja vakavaraisuus edelleen hyvällä tasolla

Pankkisektorin kannattavuus oli edelleen kohtuullisen hyvä huomioiden heikon suhdannetilanteen tuomat vaikeudet. Myös pankkisektorin vakavaraisuus parani. Hyvin matalana jatkuva korkotaso kuitenkin heikensi ja heikentää edelleen erityisesti perinteisen pankkitoiminnan kannattavuutta, joka perustuu korkokatteeseen. Korkokatteen merkitys pieneni ja kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan sekä vakuutustoimintojen tuottojen merkitys kasvoi.

Pankkien mahdollisuudet hankkia pitkäaikaista rahoitusta kilpailukykyisellä hinnalla paranivat ja pankkien joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskujen määrä nousi. Suomalaiset pankit ovat emittoineet pääasiassa katettuja joukkovelkakirjalainoja, joiden vakuuksina on käytetty asuntovakuudellisia luottoja. Suomalaisen pankkien taseiden varoista lähes 10 % on siirtynyt ensisijaisesti yksittäisen velkojaryhmän, katettujen joukkolainojen haltijoiden, saatavien vakuudeksi.

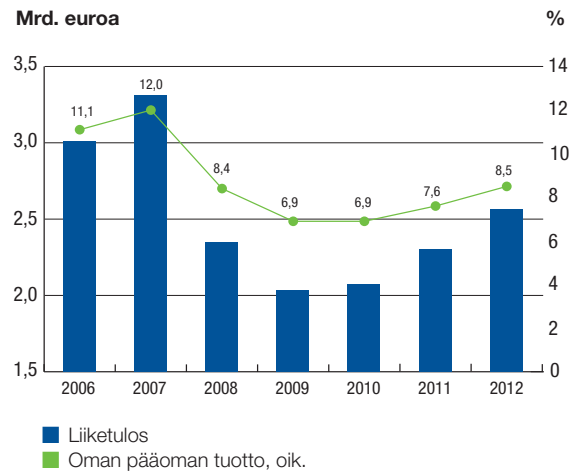
Luottokannan kasvu hidastui ja luottoriskit säilyivät suhteellisen matalalla tasolla. Talouden heikko suhdannetilanne kuitenkin varjostaa yritysten ja yksityisten tilannetta. Luottoriskien kasvua ennakoivat yritysten ja kotitalouksien maksuhäiriöiden nopea kasvu.

Pankkisektorin liike-tulos kohentui edellisvuodesta

Pankkisektorin liike-tulos vuonna 2012 oli 2,6 mrd. euroa eli 11 % parempi kuin edellisena vuonna. Nettotuotot nousivat edellisvuodesta kaikkiaan 6 %, kun taas operatiiviset kulut kasvoivat 2 % ja arvonalentumisia kirjattiin 33 % enemmän. Tuottoeristä korkokate laski 4 % ja palkkionetto 1 %, eli peruspankkitoiminnan kannattavuus kokonaisuudessaan heikkeni. Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan sekä vakuutustoimintojen tuottojen nousun ansiosta sektorin liike-tulos kuitenkin kohentui edellisvuodesta.

Sektorin kannattavuus kokonaisuudessaan oli kohtuullisen hyvä huomioiden toimintaympäristön tuomat vaikeudet, mutta eri pankkiryhmien välillä liiketoiminnan tuloksellisuudessa oli suuria eroja. Liiketoiminnan monipuolisuus on parantanut kannattavuutta. Sen sijaan suppeamman liiketoiminnan pankeilla on ollut kasvavia haasteita ylläpitää kannattavaa liiketoimintamallia. Hyvin matalana jatkuva korkotaso heikentää erityisesti perinteisen pankkitoiminnan ansaintalogiikkaa, joka nojaa pääasiassa luottojen ja talletusten välisen

Kuvio 13. Pankkisektorin liike-tulos¹ ja oman pääoman tuotto

Lähde: Finanssivalvonta.

korkomarginaalin tuomaan korkokatteeseen. Korkokatteen osuus pankkisektorin yhteenlasketuista nettotuotoista vuonna 2012 oli 46 %, kun se ennen korkotason pudotusta vuosina 2006–2008 oli keskimäärin 59 %. Suomen pankkisektorin tulos kokonaisuutena nojaakin yhä enemmän kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan sekä vakuutustoimintojen tuottoihin, jotka ovat pitkälti keskittyneet suuremmille pankeille ja jotka luonteensa mukaisesti vaihtelevat enemmän kuin korkokate. Näiden tuottojen osuus pankkisektorin nettotuotoista vuonna 2012 oli yhteensä 30 %, kun osuus vuosina 2006–2008 oli keskimäärin 16 %.

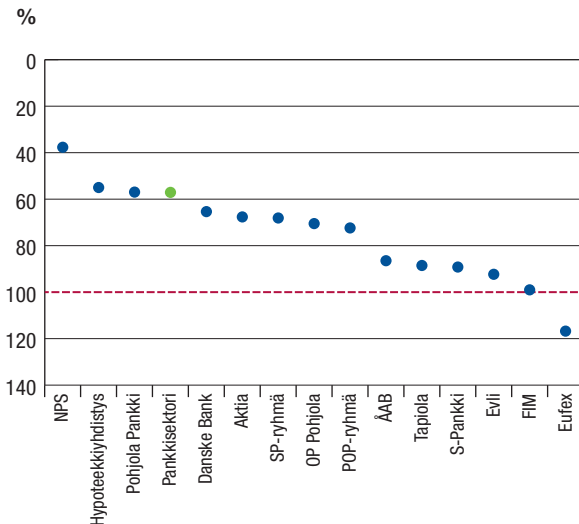
Uusien luottojen marginaalit nousussa

Vuoden 2011 lopulla alkanut lyhyiden korkojen lasku jatkui läpi vuoden 2012 ja aiheutti pankkisektorin rakenteellisen korkoriskin realisoitumisen. Toisin sanoen, pankkien enimmäkseen euriboreihin sidottujen luottojen korot laskivat korkotason mukana, kun taas talletusten korot eivät joustaneet alaspäin yhtä voimakkaasti. Suomen Pankin tilastojen mukaan lainakannan keskikorko laski vuoden aikana 0,9 prosenttiyksikköä, kun talletuskannan keskikorko puolestaan laski vain 0,4 prosenttiyksikköä. Tuloksena pankkien keskimääräinen luottojen ja talletusten välinen

¹ Kuvioista on jätetty pois kertaluontoinen 470 milj. euron tuotto vuodelta 2007.

Kuvio 14. Pankkisektorin toimijoiden kulut/ tuotot-suhde pl. arvonalentumiset

* Kuvioista on jätetty pois toimintansa alkuvaiheessa oleva Itella Pankki. Yli 100 prosentin suhdeluku merkitsee tappiollista toimintaa.

Lähde: Finanssivalvonta.

korkomarginaali supistui vuoden lopussa historiallisen kapeaksi 1,3 prosenttiyksikköön.

Marginaalien kaventumista tasapainotti osaltaan luottokannan kohtalaisena jatkunut kasvu. Suomalaisien pankkien luotot yleisölle kasvoivat vuoden aikana kokonaisuudessaan noin 3,5 %. Erot luotonannon kasvuvauhdissa suurimpien toimijoiden välillä olivat kuitenkin huomattavia.

Pankkisektorin korkokate pieneni vuoden 2012 aikana yhteensä 4 %. Yksittäisten pankkien korkokatteen kehitys vuoden aikana vaihteli huomattavasti riippuen luottokannan kasvusta, rahoitusrakenteesta ja mahdollisesta suojautumisesta korkotason laskua vastaan. Kohentaakseen kannattavuuttaan pankit alkoivat vuoden 2012 aikana selvästi nostaa uusien luottojensa korkomarginaaleja. Uusien nostettujen asuntoluottojen keskikoron lasku pysähtyi loppuvuodesta 2012, vaikka keskeisinä viitekorkoina käytetyt lyhyet markkinakorot jatkoivat edelleen laskuaan.

Pankkisektorin korkokatteen odotetaan myös kuluvana vuonna laskevan, koska viitekorkojen laskun seurauksena

Kuvio 15. Suomessa toimivien pankkien uusien nostettujen asuntolainojen keskikorko ja lyhyt markkinakorko

Lähde: Suomen Pankki.

vanhojen luottojen korontarkistusten yhteydessä luottojen korko laskee vastaavasti. Toisaalta korkokatteen laskua hillitsevät uusien luottojen korkeammat marginaalit ja todennäköisesti edelleen jatkuva luottokannan maltillinen kasvu.

EKP:n tukitoimet vaikuttaneet positiivisesti myös suomalaisten pankkien varainhankintaan

Eurooppalaisten pankkien markkinaehtoisien rahoituksen saatavuus parantui vuoden 2012 jälkimmäisellä puoliskolla merkittävästi ja emissiomarkkina on toistaiseksi toiminut hyvin myös vuonna 2013. Rahoitusmarkkinoiden kriisitunnelma alkoi kesällä väistyä EKP:n markkinaa tukevien toimien ja lausuntojen seurauksena. Tämä on näkynyt pankkien joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskujen määrän nousuna sekä jälkimarkkinakorkojen laskuna. Kriisitunnelman hälventyminen on parantanut Suomessa erityisesti pienten ja keskisuurten pankkien mahdollisuuksia hankkia pitkäaikaista markkinarahoitusta kilpailukyisellä hinnalla. Yli puolet suomalaisten pankkien vuoden 2012 emissioista oli katettuja joukkolainoja. Suomen valtion ja suomalaisten pankkien hyvät luottoluokitukset ovat mahdollistaneet suomalaisen pankkisektorin markkinaehtoisien rahoituksen hyvän saatavuuden ja edullisen hinnan.

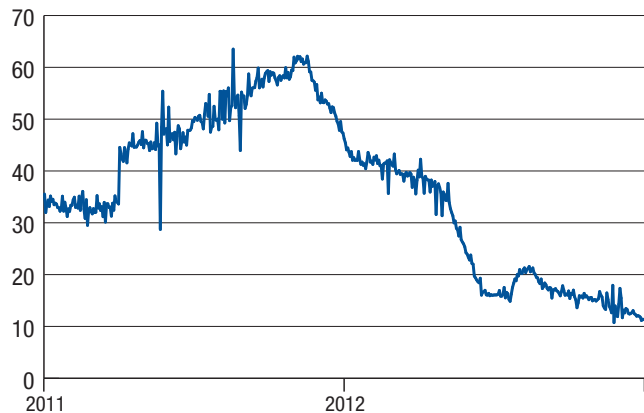
Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 11 (43)

Kuvio 16. Eräiden suomalaisten liikkeeseenlaskijoiden katettujen joukkolainojen riskilisien kehitys

Peruspistettä

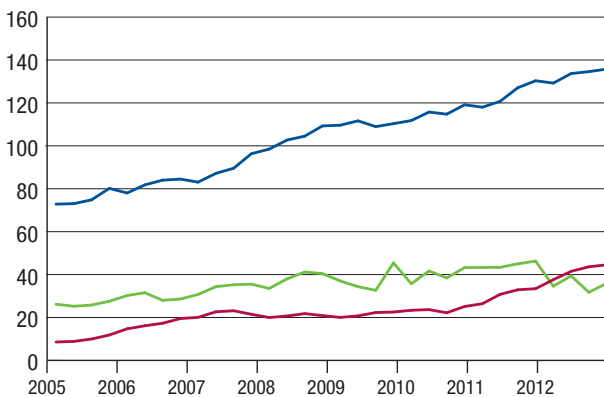

■ Eräiden suomalaisten liikkeeseenlaskijoiden katettujen joukkolainojen riskilisien kehitys (ei painotettu)

Lähde: Bloomberg.

Kuvio 17. Pankkisektorin varainhankinnan keskeiset erät

Mrd. euroa

■ Talletukset
■ Sijoitustodistukset
■ Pitkäaikaiset joukkovelkakirjalainat

Lähde: Finanssivalvonta.

2 Kuviossa on esitetty Nordea Pankki Suomi Oyj:n, OP-Asuntoluottopankin, Danske Bank Oyj:n ja Aktia Hypoteekkipankin lainojen riskilisien painottamaton keskiarvo suhteessa markkinoiden nk. mid swap -korkoon.

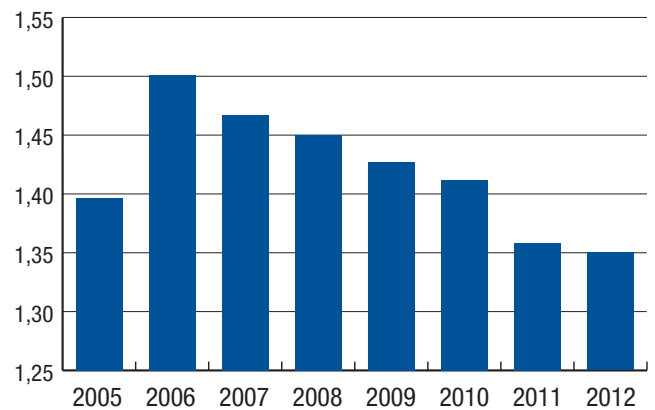
Talletukset ovat edelleen suomalaisten pankkien keskeisin rahoituksen lähde. Talletuskanta on Suomessa pysynyt vakaana. Pääasiassa katettujen joukkolainojen määrän kasvun myötä pitkäaikaisten joukkovelkakirjojen kanta on kasvanut. Koska rahoitustarpeiden kasvu on ollut rajallista, sijoitustodistusten määrän on annettu pienentyä. Lyhyen varainhankinnan saatavuus on kuitenkin pysynyt hyvänä ja hinta edullisena.

Pankkisektorin luottojen suhde talletuksiin jatkoi vuonna 2012 useita vuosia jatkanutta laskuaan. Vuoden lopussa luottoja oli 1,35-kertainen määrä suhteessa talletuksiin. Pankkien luottokanta kasvoi vuoden 2012 aikana 3,5 % ja talletuskanta 4,2 %. Suhdeluvun lasku kertoo osin siitä, että pankit ovat vähentäneet riippuvuuttaan markkinaehtoisesta rahoituksesta ja lisänneet talletusten osuutta varainhankinnassa.

Pankkien varojen sitoutuneisuus kasvanut

Vuonna 2010 tuli voimaan uusi laki kiinnitysluottopankkitoiminnasta, joka mahdollisti katettujen joukkolainojen (covered bond) liikkeeseenlaskun suoraan pankin omasta taseesta. Tätä ennen katettuja joukkolainoja oli mahdollista laskea liikkeelle vain kiinnitysluottopankista.

Kuvio 18. Pankkisektorin luotot/talletukset vuoden lopussa

■ Pankkisektorin luotot/talletukset vuoden lopussa

Lähde: Finanssivalvonta.

Suomalaiset pankit ovat uuden lain aikana laskeneet liikkeeseen paljon katettuja joukkolainoja, joiden vakuuksina on käytetty asuntovakuudellisia luottoja. Katettujen joukkolainojen kanta onkin yli kolminkertaistunut vuoden 2009 lopusta. Tämän seurauksena lähes 10 % suomalaisten pankkien taseiden varoista (pl. johdannaiset) on siirtynyt yksittäisen velkojaryhmän, katettujen joukkolainojen haltijoiden, saatavien vakuudeksi. Syynä katettujen joukkolainojen lisääntymiselle on ollut rahoituskanavan suhteellisesti hyvä toimivuus erityisesti markkinahäiriöiden aikana.

Finanssivalvonta on kiinnittänyt huomiota asuntolainavarojen sitoutuneisuuden nopeaan kasvuun. Suuri varojen sitoutuneisuus voi aiheuttaa monia ongelmia. Ensinnäkin, vakuudettomien velkojen asema heikkenee konkurssitilanteessa, sillä vakuudettomien velkojen kattamiseksi realisoitavissa olevan vapaan varallisuuden määrä pienenee. Toiseksi vakuusvarojen laskiessa suuri sitoutumisaste voi muodostua ongelmaksi erityisesti pankeille, joilla on korkea luototusaste (loan-to-value, LTV), sillä rekisteriin tarvittavia lisävakuuksia ei välttämättä ole riittävästi. Kolmanneksi useiden pankkien jatkuvuussuunnittelussa katettujen joukkolainojen käyttö on

keskeisessä roolissa ja vapaiden vakuuksien vähentyessä mahdollisuus hankkia vakuudellista rahoitusta kriisissä vähentyy.

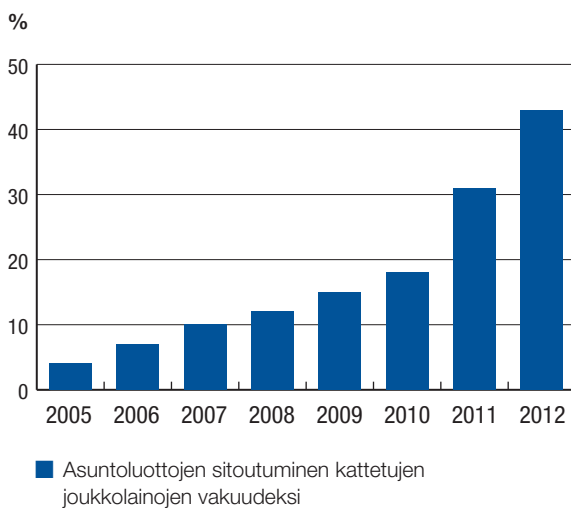
Keskuspankkikelpoisten saamistodistusten määrä kasvussa

Pankit ovat kasvattaneet keskuspankkikelpoisten saamistodistusten määrää taseissaan. Lisäksi pankkien pitämän käteisen määrä on kasvanut. Osittain tämä johtuu pankkien varautumisesta tulevaan sääntelyyn, joka tulee vaatimaan pankeilta nykyistä enemmän likvidejä varoja.⁴

Baselin komitealta uusi versio tulevasta likvidien varojen sääntelystä

Baselin komitea julkaisi 6.1.2013 pitkälti lopullisen määritelmän suosituksesta kansainväliseksi likvidien varojen sääntelyksi (LCR). Keskeisimmät muutokset koskivat likvidien varojen määritelmän laajentamista sekä stressikertoimien lievennyksiä. Suurimpien globaalien pankkien keskimääräinen LCR-luku ajankohdalta 2012 Q2 parani uuden määritelmän seurauksena hieman yli 100 prosentista 125 prosenttiin⁵.

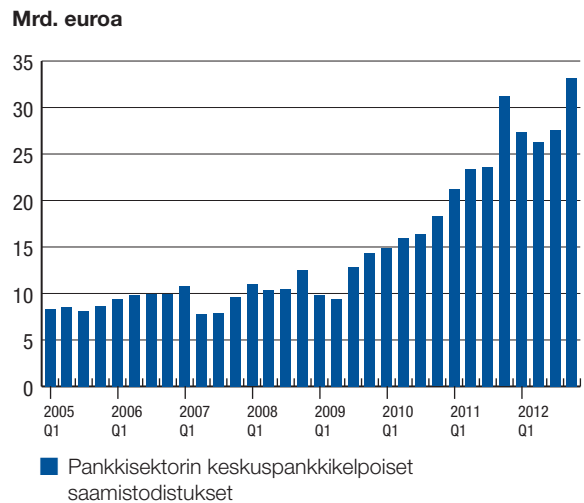
Kuvio 19. Asuntoluottojen sitoutuminen katettujen joukkolainojen vakuudeksi³

Lähteet: Bloomberg, Finanssivalvonta ja Suomen Pankki.

3 Laskelmassa on oletettu, että 4,4 % asuntoluottokannasta ei käy katettujen joukkolainojen vakuudeksi. Tämänhetkistä ylivakuustasoa käytetään myös aiempiin ajanjaksoihin.

Kuvio 20. Pankkisektorin keskuspankkikelpoiset saamistodistukset

Lähde: Finanssivalvonta.

4 Tulevassa sääntelyssä likvidien varojen määritelmä on tiukempi kuin pelkkä keskuspankkikelpoisuus.

5 Baselin komitean määrittelyssä LCR:n vähimmäisvaatimus on 100 % vuodesta 2019 alkaen.

Suurimpien suomalaisten pankkien keskimääräinen LCR parani erityisesti stressikertoimien lievennyksen seurauksena noin 80 prosentista vajaaseen 100 prosenttiin. EU:n LCR-sääntely tulee noudattamaan pääpiirteittäin Baselin suosituksia, mutta sääntelyssä tullaan huomioimaan unionin pankkijärjestelmän erityispiirteet osin CRD/CRR IV:ssä. Tästä syystä ei voida vielä sanoa tarkasti kuinka paljon Baselin uudet muutokset tulevat vähentämään suomalaispankkien tarvetta lisätä likvidien varojen määrää.

Likviditeettisääntely vaikuttaa osaltaan pankkisektorin rakenteisiin

Tuleva likviditeetti- ja muu sääntely voi aiheuttaa rakenteellisia muutoksia pienten pankkien omassa likviditeetin hallinnassaan hyödyntämään keskusrahalaiteisiin. Uudesta sääntelystä aiheutuvien korkeampien likvidien varojen vaatimusten ja pääomavaatimusten myötä keskusrahalaiteistoiminnan kustannukset nousevat.

Myös pienten pankkien yhteistyömallit markkinaehtoisen rahoituksen hankinnassa vaikeutuvat johtuen osittain kiristyvän sääntelyn tuottamista vaatimuksista. Aktia Hypoteekki-pankin keskittyessä olemassa olevan toiminnan ylläpitämiseen, pienet pankit joutuvat järjestämään markkinaehtoisen rahoituksen hankinnan uudella tavalla, jos pankit haluavat lisätä rahoituskanavan käyttöä. Emissioiden erääntyessä myös osa olemassa olevan lainakannan rahoituksesta tulee järjestää todennäköisesti uudella tavalla.

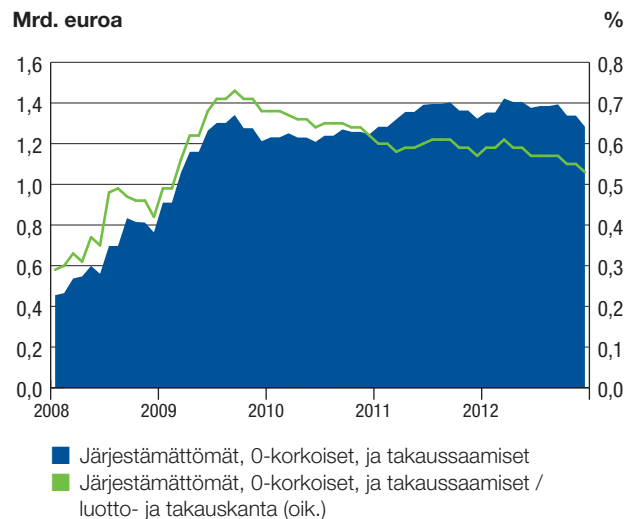
Luottokannan kasvu hidastui, luottoriskit suhteellisen matalalla tasolla

Kotitalouksien ja yritysten luotonkysyntä⁶ jatkui edelleen suhteellisen vahvana. Luottokannan kasvu kuitenkin hidastui joulukuun lopussa.

Pankkien ongelmaluottojen kanta on edelleen matala. Erääntyneet⁷ saamiset lisääntyivät vuositasona vajaan 6 % ja niiden määrä vuoden lopussa oli 1,1 mrd. euroa. Luotonannon kasvun vuoksi erääntyneiden saamisten suhde luotto- ja takauskantaan, 0,5 %, oli edellisvuoden tasolla.

6 Tiedot luotonannon kehityksestä perustuvat Suomen Pankin rahalaitostiedonkeruuseen ja kattavat euromääräiset lainat euroalueelle.
7 Suoritukset, jotka 30–90 päivää myöhässä.

Kuvio 21. Pankkien järjestämättömät saamiset

Lähde: Finanssivalvonta.

Pankkien järjestämättömät⁸ saamiset vähenivät vuositasona noin 3 % ja määrä vuoden lopussa oli 1,3 mrd. euroa. Järjestämättömien saamisten suhde luotto- ja takauskantaan supistui joulukuussa 0,53 prosenttiin edellisvuoden 0,57 prosentista.

Arvonalentumistappiot luotoista kääntyivät jälleen kasvuun

Suomessa toimivien pankkien nettomääräiset arvonalentumistappiot tammi-joulukuussa 2012 olivat yhteensä 355 milj. euroa, mikä on 105 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2011. Kasvu aiheutui pääasiassa yrityssektorin luottotappioiden lisääntymisestä. Arvonalentumiset yhteensä suhteessa luotto- ja takauskantaan ovat edelleen matalalla 0,15 prosentin tasolla.

Yritysluottokannan kasvu hidastui, ongelmaluottojen määrä suhteessa lainakantaan ennallaan

Yrityksille myönnettyjen euromääräisten lainojen kanta oli joulukuun lopussa 63 mrd. euroa, mistä asuntoyhteisöille myönnettyjä luottoja oli 16 mrd. euroa. Yrityslainakannan

8 Suoritukset, jotka >90 pv myöhässä + takaussaamiset + konsernin ulkopuoliset 0-korkoiset saamiset.

vuosikasvu hidastui joulukuussa 5,2 prosenttiin kesäkuun 8 prosentista. Pankkien yritysluototusta on osaltaan vähentänyt se, että suuremmat suomalaiset yritykset ovat hakeneet yhä enemmän rahoitusta kansainvälisiltä joukkovelkakirjamarkkinoilta. Myös lainaehto- ja rahoituksen saatavuus näkyy erityisesti pienemmissä yritysluotoissa.⁹ Lisäksi yritysten heikentyneiden suhdannenäkymien arvioidaan supistavan varsinkin teollisuuden ja rakentamisen investointeja,¹⁰ mikä heijastuu yritysrahoitukseen. Yritysluotokannan kasvu on kuitenkin ollut Suomessa nopeampaa kuin muualla euroalueella.

Yrityssektorin järjestämättömien luottojen määrä 359 milj. euroa pysyi edellisvuoden lopun tasolla ja niiden suhteellinen osuus yritysluotokannasta oli 0,6 %, kuten vuotta aikaisemmin. Toimialakohtaisesti sahateollisuuden järjestämättömien luottojen suhde luottokantaan (2,3 %) oli muita toimialoja korkeampi. Suurimman toimialan eli kiinteistöalan toiminnan rahoituksen järjestämättömien luottojen määrä kasvoi euro-määräisesti lähes 50 %, mutta edellisvuoteen nähden niiden suhteellinen osuus luotto- ja takauskannasta kasvoi vain vähän toimialan luottojen määrän kasvun johdosta.

Yritysten saamat maksuhäiriömerkinnät lisääntyivät vuonna 2012. Suurissa yrityksissä merkintöjen määrä jopa kaksinkertaistui edellisvuodesta. Häiriöiden kasvu ennakoivat vaikeuksia erityisesti kiinteistöalan yrityksille. Vireille pantujen konkurssien määrässä ei ollut merkittäviä muutoksia viime vuonna, mutta tänä vuonna konkurssien määrän arvioidaan kääntyvän kasvuun.¹¹

Yritysten suhdannenäkymien ennustetaan myös pysyvän heikkoina vuoden alkupuoliskolla.¹² Yrityssektorin nettomääräiset arvonalentumistappiot kasvoivat vuositason 6 % ja olivat vuoden lopussa 193 milj. euroa. Teollisuuden toimialoista tappiot kasvoivat euromääräisesti eniten sahateollisuudessa.

Asuntoluottojen kysyntä hidastui, kotitalouksien hoitamattomien luottojen kanta edelleen matala

Kotitalousluottojen kanta oli joulukuun lopussa noin 115 mrd. euroa. Kannan vuosikasvu hidastui hieman ja oli joulukuun lopussa 4,9 %. Kotitalouslainoista oli kulutusluot-

toja 13 mrd. euroa ja muita lainoja 15 mrd. euroa. Asuntolainakannan vuosikasvu hidastui 5,6 prosenttiin kesäkuun 6,5 prosentista, ja kanta vuoden lopussa oli 86 mrd. euroa. Tammi-joulukuussa 2012 uusia asuntolainoja nostettiin 19 mrd. euron edestä, joka on 1 mrd. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Asuntolainojen kysyntä hidastui edelleen tammikuussa 2013.

Asuntolainojen pitkään jatkuneesta kasvusta johtuen kotitalouksien velkaantumistaso eli velkojen suhde käytettävissä oleviin tuloihin nousi edelleen ja oli vuoden 2012 loppupuolella 119 %.¹³

Kotitaloussektorin järjestämättömien luottojen määrä kasvoi vuodessa 6 % ja oli joulukuun lopussa 665 milj. euroa. Niiden suhteellinen osuus luotokannasta oli kuitenkin noin 0,6 %, kuten kahtena edellisena vuonna.

Kuluttajien luottamus talouteen kohentui hieman alkuvuonna, mutta on edelleen heikompi kuin pitkällä aikavälillä keskimäärin¹⁴. Maksuhäiriömerkintöjen nopea kasvu on antanut viitteitä kotitalouksien taloustilanteen heikkenemisestä. Valtaosa maksuhäiriöistä aiheutuu maksamattomista kulutusluotoista.¹⁵ Maksuhäiriöt ovat kuitenkin keskittyneet vain pienelle osalle kotitalouksista.

Kotitaloussektorin nettomääräiset arvonalentumistappiot pienenivät vuositason 6 %. Viime vuoden lopussa asuntoluottoihin liittyvät luottotappiot olivat vain 0,013 % asuntoluotokannasta.

Luottoriskitilanne heikkenemässä

Heikko suhdannetilanne varjostaa yritysten ja asuntovelallisten tilannetta. Yritysten suhdannenäkymien odotetaan jatkuvan heikkoina. Myös kuluttajien luottamus talouteen on edelleen heikolla tasolla. Luottoriskien kasvua ennakoivat myös yritysten ja kotitalouksien maksuhäiriöiden nopea kasvu.

Pankkisektorin vakavaraisuus parani edelleen

Pankkisektorin vakavaraisuus oli vuoden 2012 lopussa 17,0 % ja parani edellisen vuoden lopulta noin 2,8 prosenttiyksikköä. Ensisijaisilla omilla varoilla laskettu vakavaraisuussuhde oli vuoden 2012 lopussa 16,1 % (vuoden 2011 lopussa 13,6 %).

9 Suomen Pankki, Rahoitusmarkkinaraportti 1/2013.

10 Elinkeinoelämän Keskusliitto, suhdannebarometri helmikuu 2013.

11 Suomen Asiakastieto, tammikuu 2013.

12 Elinkeinoelämän Keskusliitto, suhdannebarometri helmikuu 2013.

13 Tilastokeskus, Rahoitustiliinpito, III/2012.

14 Tilastokeskus, kuluttajabarometri maaliskuu 2013.

15 Asiakastieto Oy, 15.2.2013.

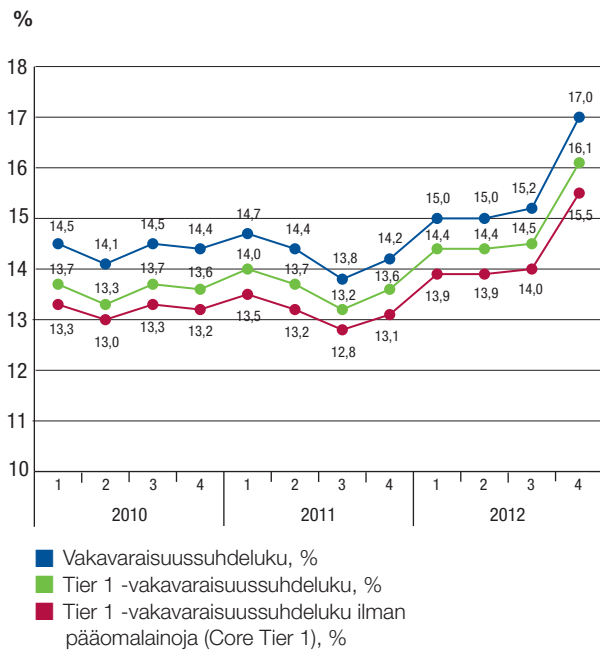

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 15 (43)

Kuvio 22. Pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluvut

Lähde: Finanssivalvonta.

Vakavaraisuussuhdelukujen positiivisen kehityksen taustalla on ensisijaisesti pankkikonsernin sisäinen takaus, debentuurilainojen liikkeeseenlaskut sekä riskipainotettujen saamisten pieneneminen. Näiden lisäksi käyvän arvon rahastojen positiivinen kehitys ja luottoriskin omien varojen vaateen laskennassa käytettävien sisäisten luottoluokitusten menetelmien (IRBA) käytön laajeneminen vaikutti parantavasti vakavaraisuussuhteeseen.

Pankkisektorin omat varat olivat 19,6 mrd. euroa, josta ensisijaisten omien varojen osuus oli 18,7 mrd. euroa. Vuoden 2012 aikana omat varat kuitenkin pienivät 1,3 mrd. euroa. Omien varojen pienenemiseen vaikutti eniten ulkomaisten pankkikonsernien sisäinen osingonjako. Pääomalainojen osuus pysyi ennallaan 0,7 mrd. eurossa. Omat varat ovat laadultaan hyvät muodostuen edelleen lähes kokonaan (95 %) ensisijaisista omista varoista.

Pankkisektorin lakisääteiset minimivaateet ylittävä omien varojen pääomapuskuri oli vuoden lopussa 10,4 mrd. euroa eli samalla tasolla kuin syyskuun lopussa (vuoden 2011 lopussa 9,1 mrd. euroa).

Pankkisektorin omien varojen pääomavaade oli 9,3 mrd. euroa, mikä tarkoittaa riskipainotettuina saamisina 115,7 mrd. euroa. Luottoriskin pääomavaade kattaa 84 % kaikkien riskialueiden pääomavaateista. Luottoriskin standardimenetelmällä lasketut pääomavaateet olivat yhteensä 4,1 miljardia euroa ja sisäisten luottoluokitusten menetelmällä (IRBA) lasketut vaateet yhteensä 3,6 miljardia euroa. IRBA-menetelmällä laskettujen vastuiden osuus koko luotto- ja vastapuoliriskin omien varojen vaatimuksista on 47 %.

IRBA on riskiherkempi menetelmä ja mittaa tarkemmin luottoriskin vaikutuksia kuin vaihtoehtoinen luottoriskin standardimenetelmä. Lukumääräisesti suurin osa suomalaisista pankeista käyttää edelleen ainoastaan standardimenetelmää luottoriskin vakavaraisuuslaskennassa. Tarkasteltaessa IRBA-menetelmää käyttävien pankkien riskiparametreja, voidaan havaita erityisesti yritysvastuiden osalta riskitason nousua vuoden 2012 aikana.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vuoden 2012 lopun vakavaraisuussuhdeluku on vastaavasti parantunut vuoden 2012 aikana. Suhdeluku oli vuoden lopussa 1,9 (vuoden 2011 lopussa 1,6) minimivaatimuksen ollessa 1,0. Vakavaraisuussuhdeluku saadaan vertaamalla ryhmittymän omia varoja ryhmittymän riskeihin perustuvaan omien varojen vähimmäisvaatimukseen. Vuoden 2012 lopun vakavaraisuussuhdeluku tarkoittaa, että ryhmittymillä on omia varoja 1,9-kertaisesti verrattuna laissa vaadittuun vähimmäismäärään. Ryhmittymien yhteenlasketusta omien varojen vähimmäisvaateesta noin 80 % tulee pankkitoiminnasta ja 20 % jakautuu henki- ja vahinkovakuutustoiminnan kesken.

Analyttikko Olli Mattinen, riskiasiantuntija Seppo Pitkänen ja riskiasiantuntija Sami Pyykönen

LIKVIDITEETTIRISKI

Likviditeettiriski jakautuu pitkäaikaiseen, rakenteelliseen rahoitusriskiin ja lyhytaikaisten kassavirtojen epätasapainosta syntyvään maksuvalmiusriskiin. Pitkäaikaista, rakenteellista rahoitusriskiä seurataan arvioimalla, kuinka paljon taseen varoja ja erityisesti antolainausta on rahoitettu talletuksilla ja pitkäaikaisilla markkinaehtoisilla velkalähteillä. Rahoituksen saatavuus eri maturiteettiluokissa voi vaihdella markkinatilanteen mukaan.

Lyhytaikaisen maksuvalmiusriskin mittaaminen perustuu maturiteettiluokittaisten tuloista ja menoista aiheutuneiden kassavirtojen erotukseen. Kassavirtojen laskennassa otetaan huomioon myös taseen ulkopuoliset erät. Tämä maturiteettiepätasapainosta syntyvä erotus osoittaa sen määrän, joka pankin on joko sijoitettava tai rahoitettava saamisten ja velkojen erääntyessä kussakin maturiteettiluokassa.

PANKIN VAKAVARAISSUUSUHDELUVUT

1. Vakavaraisuussuhde, % = $(\text{Omat varat yhteensä} / \text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}) \times 8$
2. Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde (Tier 1), % = $(\text{Ensisijaiset omat varat yhteensä} / \text{vakavaraisuuden laskemiseksi} / \text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}) \times 8$
3. Vakavaraisuussuhde rajoituksettomilla ensisijaisilla omilla varoilla (Core Tier 1), % = $(\text{Ensisijaiset omat varat yhteensä} / \text{vakavaraisuuden laskemiseksi ilman hybridi-instrumentteja} / \text{Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä}) \times 8$

Työeläkelaitosten vakavaraisuutta vahvisti hyvä vuosi sijoitusmarkkinoilla

Vuosi 2012 oli sijoitusmarkkinoilla selvästi parempi kuin mitä alkuvuoden arviot Euroopan velkakriisistä ja finanssimarkkinoiden tulevasta kehityksestä antoivat olettaa. Hyvä vuosi sijoitusmarkkinoilla kasvatti eläkevarallisuutta ja vahvisti työeläkelaitosten vakavaraisuutta. Kaikkien lakisääteistä työeläketurvaa hoitavien laitosten¹⁶ sijoitusvarallisuus kasvoi vuoden aikana yhteensä reilut 13 miljardia euroa ja se oli vuoden lopussa 146 miljardia euroa. Työeläkevakuutusyhtiöillä, lakisääteistä eläketurvaa hoitavilla eläkesäätiöillä ja -kassoilla oli sijoitusriskeihin varautumista varten toimintapääomaa vuoden lopussa 20 miljardia euroa. Toimintapääoma kasvoi vuoden aikana 3,7 miljardia euroa ja siten vakavaraisuusaste eli toimintapääoman suhde vastuuvélkaan vahvistui selvästi ollen vuoden lopussa 26,2 %. Sijoitusomaisuuden vakavaraisuuskehikon mukainen riskillisuus kasvoi samaa tahtia toimintapääoman kanssa, joten toimintapääoman määrä suhteessa riskiperusteisesti määrättyyn vakavaraisuusrajaan pysyi koko vuoden 2,5-kertaisena.

Eläkevarallisuuden karttumista ja työeläkelaitosten hyvää vakavaraisuutta uhkaa merkittävimmin edelleen Euroopan reaali-talouden huonot kehitysnäkymät sekä velkakriisin mahdollinen uudelleen kärjistyminen. Lisäksi matalan korkotason jatkuminen pitkään vaikeuttaa vastuuvélalle hyvitetävän koron rahoittamista vuosittaisilla sijoitustuotoilla. Jos sijoituksille ei saada tuottoa vuosittain vastuuvélalle hyvitetävää määrää, pitää puuttuva osuus siirtää vakavaraisuuspääomasta, jolloin vakavaraisuus heikkenee. Tarve hakea parempia tuottoja riskillisemmistä sijoituskohteista kasvaa.

Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuus hyvä, eläkesäätiöiden ja -kassojen vahva

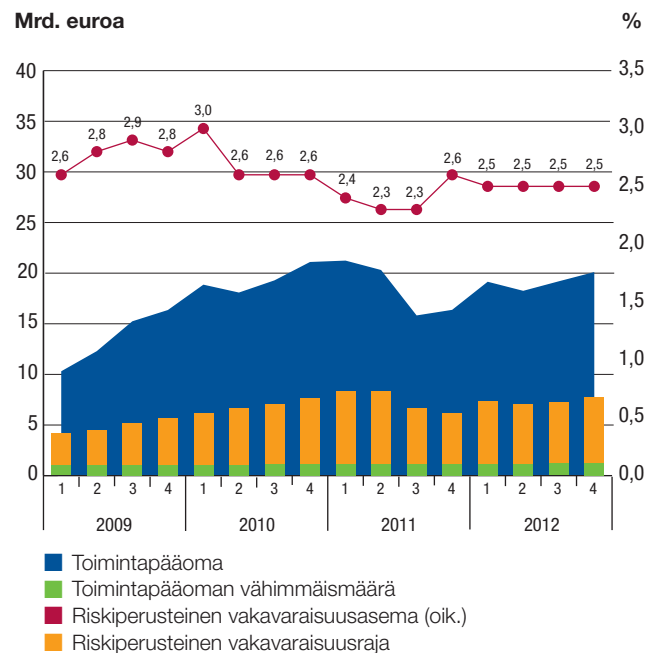
Työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuusaste oli vuoden lopussa hyvä ollen 25,5 %. Vuoden alussa vakavaraisuudeltaan heikoimmat yhtiöt saivat sijoituksilleen parhaimmat tuotot, joten niiden vakavaraisuudet vahvistuivat vuoden kuluessa suhteessa muihin yhtiöihin. Vakavaraisuusasteet vaihtelivat 21,3 prosentista 28,0 prosenttiin. Tosin yksi yhtiö oli vuoden lopussa selvästi muita vakavaraisempi (41,7 %). Yhtiöiden riskiperusteinen vakavarai-

suusasema vuoden lopussa oli keskimäärin 2,4 ja vaihteli yhtiöittäin 2,2:sta 3,5:een.

Eläkesäätiöiden ja -kassojen vakavaraisuus oli koko vuoden vahva. Keskimääräinen vakavaraisuusaste oli vuoden lopussa 38,8 % ja riskiperusteinen vakavaraisuusasema 3,3. Laitosten vakavaraisuuksissa on kuitenkin suuria eroja. Heikoimman laitoksen vakavaraisuusaste oli 16,0 % ja vahvimman 100,9 % ja riskiperusteinen vakavaraisuusasema vaihteli laitoksittain 1,8:sta 6,4:ään.

Vaikka vuonna 2012 vakavaraisuudet vahvistuivat selkeästi, oli koko sektorin vakavaraisuus ja euromääräinen toimintapääoma vielä alle tason, missä se oli ennen syksyn 2011 notkahdusta tai vuoden 2008 finanssikriisiä. Toisaalta sijoitusten riskillisuus oli myös alhaisempi.

Kuvio 23. Työeläkesektorin vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta.

¹⁶ Finanssivalvonnalle raportoivat työeläkevakuutusyhtiöt, lakisääteistä eläketurvaa hoitavat eläkesäätiöt ja -kassat, Merimieseläkekassa, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Keva ja Valtion eläkerahasto.

Vuodenvaihteen 2012–2013 lakimuutokset muuttivat laitosten vakavaraisuuksia¹⁷

Työeläkelaitosten vakavaraisuussäännösten lievennyksiä koskeva määräaikaislaki päättyi vuoden 2012 lopussa. Samalla vuoden 2013 alusta tuli voimaan pysyvä laki, joka yhdisti toimintapääoman ja tasoitusmäärän vakavaraisuuspääomaksi¹⁸. Vakavaraisuuspääomalla varaudutaan laitoksen omalla vastuulla olevien riskien toteutumiseen. Muutoksella tehostetaan riskipuskureiden käyttöä ja samalla pidetään työeläkesektorin riskinkantokyky samalla tasolla kuin mitä se oli määräaikaislain voimassa ollessa. Eläkesäätiöille ja -kassoille tuli lisäksi mahdollisuus lukea erillinen työnantajan lisämaksuvelvollisuuteen perustuva erä osaksi vakavaraisuuspääomaa. Yksi toimija on ottanut käyttöön kyseisen lisämaksuerän.

Määräaikaislain mukainen tasausvastuusta toimintapääomaan rinnastettava erä oli vuoden lopussa yhteensä 3,2 miljardia euroa. Laitosten tasoitusmäärät olivat yhteensä 3,0 miljardia euroa, joten määräaikaislain loputtua ja uuden lain

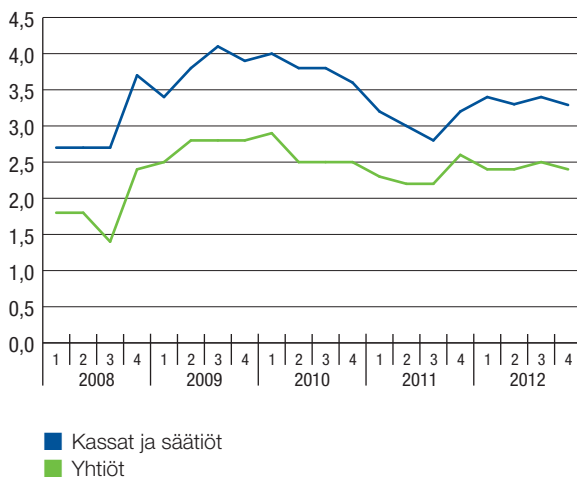
tultua voimaan 1.1.2013 sektorin vakavaraisuus laski hieman. Vakavaraisuusaste aleni muutosten vaikutuksesta noin 0,3 prosenttiyksikköä. Työeläkevakuutusyhtiöiden osalta muutos oli -0,2 % -yksikköä ja vaihteli yhtiöittäin -1,0 % -yksiköstä 4,2 % -yksikköön. Eläkesäätiöillä ja -kassoilla vakavaraisuusaste laski keskimäärin 4,1 prosenttiyksikköä. Selvä vakavaraisuuden lasku johtuu siitä, että eläkesäätiöillä ei ole tasoitusmäärää ja eläkekassoilla se on yhtiöitä pienempi.

Riskiperusteinen vakavaraisuusaste laski koko sektorilla keskimäärin 0,1 yksikköä, mihin vaikutti myös riskiperusteisen vakavaraisuusrajan nousu. Raja nousi, koska sen laskentaan otettiin mukaan vakuutusriski.

Voimaan tulleella lailla säädettiin myös uudesta menettelytavan vasta finanssimarkkinoiden poikkeustilanteissa. Finanssivalvonnan tulee ilmoittaa sosiaali- ja terveysministeriölle, jos se havaitsee finanssimarkkinoilla vallitsevien poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi eläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden alentuneen tai uhkaavan alentua nopeasti ja merkittävästi. Ministeriö päättää mahdollisista toimenpiteistä

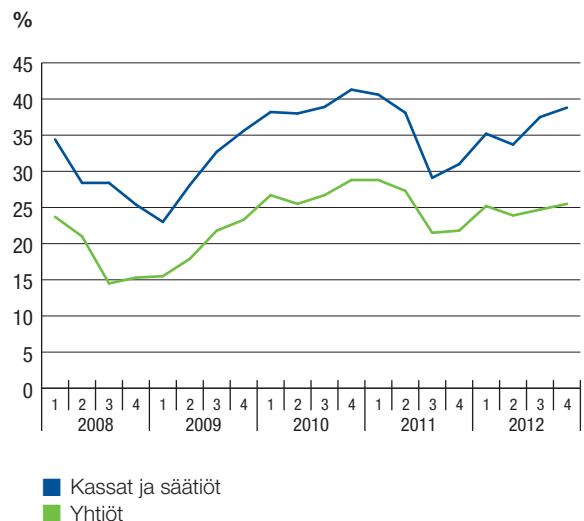
Kuvio 24. Työeläkevakuutusyhtiöiden sekä eläkesäätiöiden ja -kassojen riskiperusteiset vakavaraisuusasteet

Vakavaraisuusaste

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 25. Työeläkevakuutusyhtiöiden sekä eläkesäätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusasteet

Lähde: Finanssivalvonta.

17 Muualla tässä artikkelissa esitetyt vuoden lopun vakavaraisuusluvut ovat 31.12.2012 voimassa olevan lain mukaiset eli määräaikaislaki oli voimassa.
18 Toimintapääomalla on varauduttu sijoitustoiminnan heilahtelusta aiheutuviin riskeihin ja tasoitusmäärällä vakuutustoiminnan heilahtelusta aiheutuviin riskeihin.

tapauskohtaisesti ilmoituksen saatuaan. Ilmoituksen perusteella valtioneuvosto voi antaa asetuksen, jolla annetaan Finanssivalvonnalle oikeus pidentää taloudellisen aseman tervehdyttämissuunnitelmien määräaikoja. Finanssivalvonta on kehittämässä sisäistä prosessia, jonka mukaan poikkeustilanteen olemassa oloa arvioidaan jatkuvasti ja jonka mukaan se on valmis toimimaan tarvittaessa nopeasti.

Osake- ja korkosijoitusten arvonnousut hyvien tuottojen takana

Työeläkesektorin sijoitustuotot vuonna 2012 olivat 8,4 %. Parhaiten tuottoa toivat osakkeiden ja korkoinstrumenttien arvonnousut. Toisaalta tuottoja verottivat korkosijoitusten suhteellisen alhainen duraatio¹⁹ sekä osakeriskien suojaamisesta aiheutuneet kustannukset ja basis-riskin²⁰ toteutuminen. Korkosijoitusten tuotto oli 6,8 %, osakesijoitusten 12,8 %, kiinteistösijoitusten 5,3 % ja muiden sijoitusten, kuten hedge-rahastojen 6,0 %.

Työeläkevakuutusyhtiöiden sijoitukset tuottivat vuoden 2012 aikana keskimäärin 8,2 %. Toimijoittain tuotot vaihtelivat 7,5

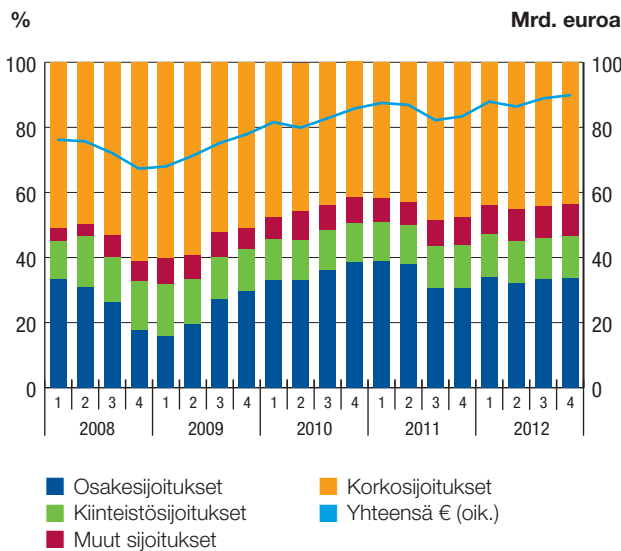
prosentista 11,3 prosenttiin. Eroa toimijoiden välillä syntyi erityisesti korkosijoituksista, mutta myös osakesijoituksista. Korkosijoituksille saadut tuotot vaihtelivat 4,4 prosentista 11,7 prosenttiin ja osakesijoituksista saadut tuotot 9,5 prosentista 16,3 prosenttiin.

Eläkesäätiöiden ja -kassojen sijoitukset tuottivat keskimäärin 11,2 % ja tuotot vaihtelivat toimijoittain 8,0 prosentista 18,6 prosenttiin. Eläkesäätiöiden ja -kassojen sijoitusjakaumat ovat yhtiöiden jakaumia riskillisempiä eivätkä säätiöt ja kassat muuta sijoitusjakaumiaan yhtä aktiivisesti kuin yhtiöt. Siten niiden sijoitustuotot heilahtelevat osakekurssien mukaan selvemmin kuin yhtiöiden.

Valtionlainoista yrityslainoihin

Työeläkesektorin sijoitusjakauma muuttui toisella vuosipuoliskolla erityisesti siten, että valtionlainoista siirrettiin varoja yrityslainoihin. Myös osakepaino nousi. Muutokset kertovat

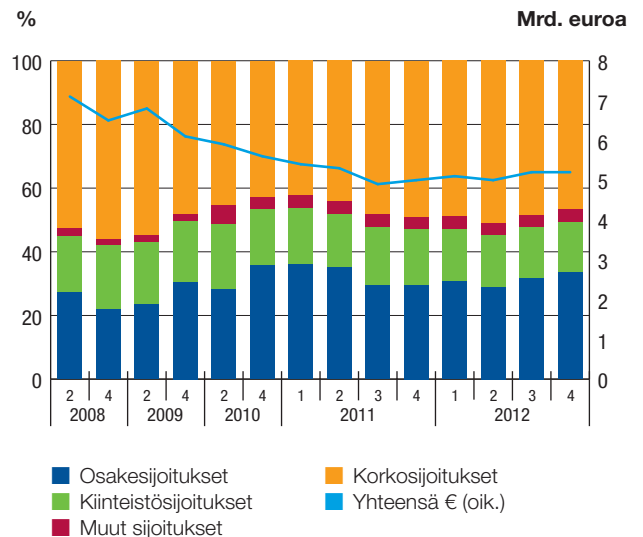
Kuvio 26. Työeläkevakuutusyhtiöiden sijoitusjakauma (perusjakauma ilman johdannaisia)

Lähde: Finanssivalvonta.

19 Duraatio kuvaa korkosijoituksen kassavirroilla painotettua takaisinmaksuaikaa.
20 Basis-riski tarkoittaa suojauksen kohteena olevan sijoituksen ja suojauksessa käytetyn johdannaisinstrumentin toisistaan eroavaa hintakehitystä.

Kuvio 27. Eläkesäätiöiden ja -kassojen sijoitusjakauma²¹ (perusjakauma ilman johdannaisia)

Lähde: Finanssivalvonta.

21 Sijoitusomaisuuden huomattava vähentyminen viime vuosina on seurausta eläkesäätiöiden ja -kassojen purkamisesta. Tällöin eläkevarat on siirretty työeläkevakuutusyhtiöiden hoidettavaksi.

jonkin asteisesta epävarmuuden vähentymisestä. Jakaumissa on eroja laitosten välillä, erityisesti hedge-rahastosijoitusten määrässä. Osa yhtiöistä sijoittaa suoraan hedge-rahastoihin ja osa toteuttaa samoja strategioita osana yhtiön omaa sijoitustoimintaa. Eläkesäätiöillä ja kassoilla hedge fund -sijoitukset ovat suhteellisen vähäisiä.

Korkoriskin pituus säilyi suhteellisen lyhyenä. Työeläkelaitosten keskimääräinen korkosijoitusten modifioitu duraatio oli vuoden lopussa vain 2,6. Taustalla on tällä hetkellä vallitseva poikkeuksellisen matala korkotaso ja huolet pitkien korkojen noususta. Laitosten duraatioissa on kuitenkin merkittäviä eroja eikä keskimääräinen luku kerro koko totuutta. Sijoitukset ns. GIIPS-maiden valtionlainoihin ovat edelleen vähäisiä, lainoja oli vuoden lopussa yhteensä reilu 200 miljoonaa euroa²².

Työeläkevakuutusyhtiöt käyttävät aktiivisesti johdannaisia sijoitusriskiensa suojaamisessa sekä yleisesti sijoitusallokaationsa riskitason muuttamiseen. Johdannaisten käytön aktiivisuus ja strategia vaihtelevat yhtiöittäin. Eläkekassoista tai -säätiöistä vain muutama käy aktiivisesti kauppaa johdannaisilla. Johdannaisten käyttö väheni jonkin verran viime vuoden jälkimmäisellä puoliskolla.

Liikekulujen kasvu voimakasta

Työeläkevakuutusyhtiöiden työeläkemaksuun sisältyvällä hoitokustannusosalla katettavat liikekulut²³ olivat vuonna 2012 yhteensä 362 miljoonaa euroa. Kulut kasvoivat edellisvuodesta 30 miljoonaa euroa eli 9 %. Kasvu oli poikkeuksellisen suuri, sillä liikekulut ovat edeltäneinä vuosina pysyneet 330 miljoonan euron tasolla. Liikekulujen kasvua aiheuttivat erityisesti eläkkeiden käsittelyssä tarvittavien ICT-järjestelmien kehitystyöt sekä vakuutusten hankinnasta aiheutuneiden kulujen lisääntyminen. Liikekulukehitys oli kuitenkin hyvin vaihtelevaa yhtiöittäin, sillä pääosalla yhtiöistä liikekulut pysyivät aiemman vuoden tasolla tai jopa laskivat. Liikekulujen kasvusta huolimatta maksuun sisältyvästä hoitokustannusosasta jäi ylijäämää 83 miljoonaa euroa. Tästä puolet yhtiöt voivat palauttaa asiakkailleen maksun alennuksina eli hyvityksinä.

²² Lähde: Suomen Pankki.

²³ Ei sisällä sijoitustoiminnan hoitokuluja, työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja eikä lakisääteisiä maksuja.

Eläkesäätiöiden ja -kassojen johdolle korostettu sijoitussuunnitelman merkitystä

Finanssivalvonta on syksyn 2012 ja talven 2013 aikana käynyt keskusteluja kaikkien lakisääteistä eläketurvaa hoitavien eläkesäätiöiden ja -kassojen toimivan johdon kanssa sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Sijoitussuunnitelman merkitystä on korostettu hallituksen keskeisenä työkaluna sen vastuulla olevan sijoitustoiminnan ohjauksessa mm. riskilimiittien asettamisen osalta. Monen toimijan kohdalla sijoitussuunnitelman laatu on tehdyn keskustelukierroksen jälkeen parantunut. Osalla valvottavista suunnitelman korjaukset tehdään vuoden 2013 aikana. Finanssivalvonta valvoo edistystä tarkasti ja teemoista keskustellaan myös toimijoiden hallitusten puheenjohtajien kanssa.

Lisäeläkesäätiöillä ja -kassoilla eläkevastuuta vajaa neljä miljardia

Vuoden 2012 lopussa Suomessa oli toiminnassa 56 lisäeläketurvaa hoitavia eläkesäätiötä ja -kassaa. Nämä laitokset myöntävät toimintapiiriinsä kuuluville ja jäsenilleen vapaaehtoisia lisäeläkkeitä, jotka täydentävät TyEL:n mukaista lakisääteistä eläketurvaa. Lisäeläkelaitosten vastuuvetka oli vuoden lopussa 3,7 miljardia euroa ja sijoitusomaisuutta laitoksilla oli yhteensä 4,3 miljardia euroa.

Lisäeläkelaitoksella ei ole vakavaraisuusvaatimuksia, jos vakuutus- ja sijoitustoiminnan riskit kantaa laitoksen taustalla oleva(t) työnantaja(t). Eläkekassan vastuuvetka ja eläkesäätiön eläkevastuu tulee kuitenkin olla aina katettuna. Eläkesäätiön katteen ei välttämättä tarvitse olla säätiön varallisuutta vaan varojen ja velkojen erotuksen eli vastuuvajauksen voi kattaa katekelteisellä vakuudella. Vastuuvetka oli vuoden 2012 lopussa katettuna kaikilla laitoksilla, mutta 12 eläkesäätiöllä oli vastuuvajaus. Eläkekassoille ei vastuuvajaus sallita.

Korkein sallittu vastuuvetkan ja eläkevastuun laskuperuste-korko on vuodesta 2013 alkaen 3,5 %. Vain muutamalla laitoksella on käytössä tätä alempi korko. Jos nykyinen korkotaso jatkuu pitkään, lisää se lisäeläkkeistä syntyvää korkoriskiä merkittävästi. Alhainen korkotaso ja pidentyvä elinikä ovatkin lisäeläkkeistä aiheutuvat huomattavimmat riskit pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä myös osakekurssien voimakas lasku on riski, sillä lisäeläkelaitosten sijoituksista on noin puolet osakkeissa. Suomessa vain yksi

lisäeläkelaitos vastaa itse riskeistä, muiden laitosten osalta lisäeläkkeistä syntyvät riskit ovat taustalla olevan työnantajan kannettavana.

Euroopan komissio on valmistelemassa direktiiviuudistusta koskien ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toimintaa ja valvontaa (IORP-direktiivi). Yksi uudistuksen tavoitteista on luoda yhtenäiset vakavaraisuusvaatimukset Euroopassa toimiville lisäeläkelaitoksille. Komission ehdotus uudesta direktiivistä on tarkoitus valmistua tämän vuoden kesällä.

Johtava matemaatikko Tarja Taipalus ja riskiasiantuntija Mikko Sinersalo

TYÖELÄKEVAKUUTUKSEN VAKAVARAISUUS

1. Vakavaraisuusasema = toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = toimintapääoma / vakavaraisuusraja €
3. Vakavaraisuusaste, % = toimintapääoma / vakavaraisuuslaskennassa käytettävä vastuovelka

Henkivakuutusyhtiöiden hyvät sijoitustuotot nostivat vakavaraisuutta

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus kohentui vuoden aikana. Vakavaraisuutta vahvistivat erityisen hyvät sijoitustuotot. Kaikki vakavaraisuustunnusluvut olivat edellisen vuoden loppua korkeammalla tasolla. Tosin riskiperusteisen vakavaraisuusarvosanan nousu ei ollut aivan yhtä voimakasta matalan korkotason kasvattaessa markkinaehtoista vastuuvakaa.

Sektorin liiketulos samoin kuin sijoitusten arvostuserot huomioiva kokonaistulos nousivat edellisestä vuodesta. Kannattavuutta paransivat erityisesti sijoitustoiminnan nettotuotot. Samaan aikaan liikekulut onnistuttiin pitämään edellisen vuoden tasolla.

Henkivakuutusyhtiöiden toimintaan vaikuttavat olennaisesti matala korkotaso sekä muuttuva sääntely. Matalan korkotason pitkittymiseen on varauduttu mm. vastuuvakan täydennyksillä ja myynnin painopisteen siirtämisellä sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin. Uusi vakavaraisuussääntely (Solvenssi II) tulee vaikuttamaan erityisesti yhtiöiden sijoitustoimintaan kun vakavaraisuusvaatimukset kiristyvät. Ennen uuden sääntelyn voimaantuloa yhtiöt joutuvat toimimaan kahden sääntelyn välimaastossa, mikä tuo omat haasteensa.

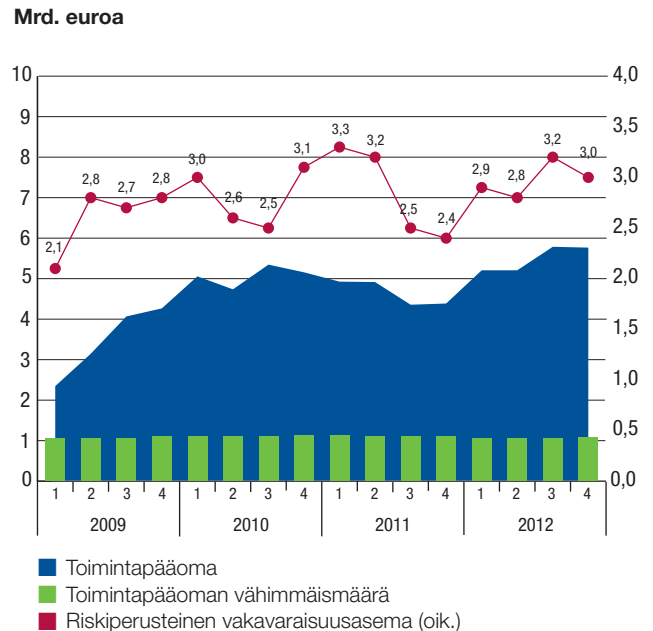
Vakavaraisuus vahvistui vuoden aikana

Henkivakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu toimintapääoma vahvistui ja oli vuoden lopussa noin 5,7 miljardia euroa (2011:4,4). Toimintapääoma suhteessa lain asettamaan vähimmäismäärään eli vakavaraisuusarvosana nousi 5,4-kertaiseksi (2011:4,0). Yhtiöiden väliset erot olivat suuria. Vakavaraisuusarvosana vaihteli 1,9:n ja 8,3:n välillä.

Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla olevaan vastuuvakaan²⁴ eli vakavaraisuusaste oli vuoden lopussa noin 23,9 % (2011:18,3 %). Vakavaraisuuspääoman muutos heijastaa toimintapääoman kehitystä, sillä tasoitustasolla on melko vakaa. Omalla vastuulla oleva vastuuvaka pysyi edellisen vuoden lopun tasolla, joten vakavaraisuusasteen kohentuminen johtui toimintapääoman kasvusta. Vakavaraisuusaste on usein heikompi yhtiöillä, jotka kuuluvat ryhmittymään ja näin ollen niiden pääomanhallinta on järjestetty

24 Omalla vastuulla oleva vastuuvaka lasketaan vähentämällä vastuuvakasta tasoitustasoa sekä 75 % sijoitussidonnaisesta vastuuvakasta.

Kuvio 28. Henkivakuutussektorin vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta.

konsernitasona. Vuoden 2012 lopussa vakavaraisuusaste vaihteli 7,7 ja 59 prosentin välillä.

Riskiperusteinen vakavaraisuusarvosana säilyi keskimäärin hyvällä tasolla. Siinä laajennettua toimintapääomaa verrataan jatkuvuustestin mukaiseen pääomavaatimukseen, jossa huomioidaan vakuutus tekniset riskit, sijoituksiin ja vastuuvakaan liittyvät markkinariskit, vastapuoliriskit sekä operatiiviset riskit. Näille kullekin riskialueelle määrätään pääomavaatimus. Laajennettu toimintapääoma kasvoi 5,8 miljardiin euroon (2011: 4,7) kun taas pääomavaatimus on pysynyt lähes ennallaan noin 1,9 miljardissa eurossa. Riskiperusteinen vakavaraisuusarvosana oli vuoden 2012 lopussa noin 3 (2011: 2,4).

Laajennetussa toimintapääomassa otetaan huomioon toimintapääoman lisäksi mm. taseen vastuuvakan ja markkinaehtoisesti arvostetun vastuuvakan erotus. Markkinaehtoinen vastuuvaka (39,4 miljardia euroa) ylitti vuoden 2012 lopussa taseen vastuuvakan noin 0,4 miljardilla eurolla, mikä on noin 1,0 % vastuuvakasta. Erot yhtiöiden välillä olivat kuitenkin suuria. Yhtiöillä, joilla vakuutusten laskuperustekorko on korkea, markkinaehtoinen vastuuvaka oli selvästi taseen vastuuvakaa suurempi.

Sijoituksista saatiin hyvää tuotto

Henkivakuutussektorin sijoitusten kokonaistuotto nousi keskimäärin 9,7 prosenttiin. Erityisen hyvin tuottivat korkosijoitukset (9,5 %). Myös osakkeista saatiin jopa 13 prosentin tuotto. Osakesijoitusten paino pysyi sektorilla keskimäärin 20 prosentissa.

Sijoitusten riskitaso on pysynyt maltillisena omaisuusluokien painojen pysyessä lähes ennallaan. Korkosijoitusten paino oli edelleen liki kaksi kolmasosaa (64,5 %) kaikista sijoituksista (25,9 mrd. euroa). Korkosijoitusten sisällä valtionlainojen painoja on hieman lisätty kun taas rahamarkkinasijoitusten osuutta on laskettu.

Johdannaisten käyttö on edelleen keskittynyt muutamaamaan yhtiöön. Korkosijoitusten modifioitua duraatiota eli korkoriskiä on nostettu johdannaissuojia purkamalla. Kesäkuun lopun tilanteesta duraatio nousi ja oli vuoden 2012 lopussa noin 2,9. Duraation nostaminen, samoin kuin rahamarkkinasijoitusten painon pienentäminen, heijasti Euroopan taloustilanteen asteittaista rauhoittumista vuoden 2012 loppupuolella.

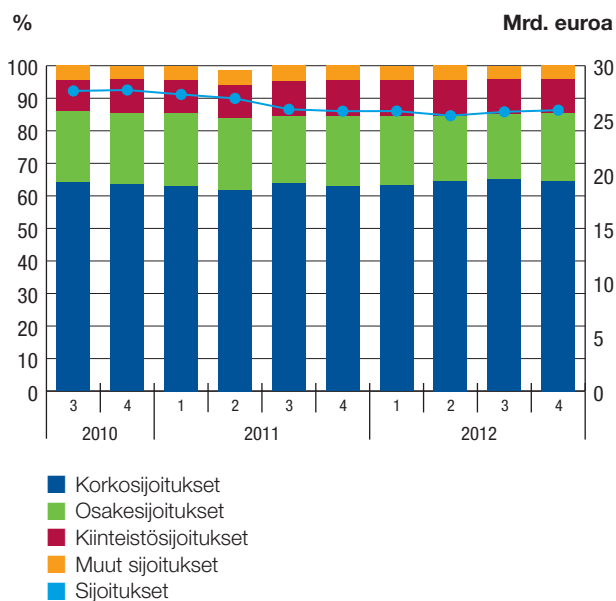
Sijoitustoiminta ja tuleva sääntely

Sijoitustoimintaan tulee jatkossa vaikuttamaan sääntelyn muuttuminen. Keskeisin kysymys tulevassa Solvenssi II -sääntelyssä on vastuuvelan korkoriskin suojaaminen. Koko taseen korkoriskin hallintaa (vastuuvelan ja sijoitustoiminnan yhteensovittaminen) ei ole vielä laajassa mittakaavassa havaittavissa. Yhtiöiden sijoitusstrategiat ja valitut riskitasot poikkeavat toisistaan, sillä sijoitusjakaumat, johdannaisten käyttö sekä duraatiot vaihtelevat yhtiöiden välillä merkittävästi.

Sijoitustuottojen kasvattaminen nykyisellä korkotasolla tarkoittaa riskinoton kasvua. Riskitason merkittävää nousua ei ollut vielä vuonna 2012 nähtävissä, vaikka korkeariskisten yrityslainojen (High yield) paino hieman nousikin vuoden 2012 aikana. Toisaalta osakepainoja ei ole sektoritasolla toistaiseksi kasvatettu.

Yhtiöillä tulee olla riittävä riskinkantokyky, jotta vakavaraisuus ei vaarannu sijoitustuottojen pienentyessä ja vastaavasti taseen riskien kasvaessa. Riskiperusteinen vakavaraisuus vaihteli vajaan kahden ja yhdentoista välillä. Eli osalla yhtiöistä mahdollisuudet riskinoton kasvattamiseen nykyisellä allokatiolla ovat melko rajalliset.

Kuvio 29. Henkivakuutussektorin sijoitusjakauma (perusjakauma; ilman johdannaisia)

Lähde: Finanssivalvonta.

Kokonaistulos ja tehokkuus kohenivat

Sijoitusten positiivinen arvonkehitys yhdessä voitollisten liiketulosten kanssa nosti henkivakuutusyhtiöiden kokonaistuloksen noin 1,5 miljardiin euroon (2011: -0,5). Liikevoitto ja sijoitusten realisoitumaton arvostusero olivat vuoden 2012 lopussa lähes yhtä suuret eli molemmat 0,75 miljardia euroa. Liikekulut pysyivät vuoden 2011 tasolla, vajaan 0,3 miljardissa eurossa.

Liikekulujen vertaileminen yhtiöiden välillä ei ole yksiselitteistä, sillä liikekulumallit voivat poiketa merkittävästi toisistaan. Erot tehokkuudessa voivat johtua mm. yhtiön strategiasta, myyntiorganisaation järjestämisestä, konsernirakenteesta sekä vakuutuskannan laadusta.

Sektoritasolla tehokkuus parantui, sillä liikekustannussuhde laski noin 95 prosenttiin (2011:100 %). Liikekustannussuhde kertoo liikekulujen määrän suhteessa kuormitustuloon. Kuormitustuloa yhtiöt perivät vakuutusmaksuista ja/tai vakuutussäästöistä. Sillä katetaan vakuutusten hoitamisesta aiheutuvia liikekuluja. Hajonta yhtiöiden välillä on kuitenkin suurta ja usean yhtiön liikekustannussuhde ylitti 100 % vuo-

den 2012 lopussa. Finanssivalvonnalle raportoidussa liikekustannussuhteessa ei ole mukana rahastoyhtiöiltä saatuja palkkionpalautuksia, joilla saattaa olla merkittävä positiivinen vaikutus liikekustannussuhteeseen.

Maksutulo kasvoi vuoden loppua kohden selvästi

Ensivakuutuksen maksutulo nousi 3,9 miljardiin euroon (2011: 3,7). Erityisen voimakasta kasvu oli sijoitussidonnaisten säästöhenkivakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten myynnissä vuoden viimeisellä neljänneksellä. Vielä syyskuun lopussa maksutuloa oli kertynyt edellisvuotta vähemmän. Loka-joulukuun maksutulo oli peräti 1,3 miljardia euroa eli kolmannes koko vuoden maksutulosta.

Sijoitussidonnaiset vakuutukset muodostivat henkivakuutusyhtiöiden maksutulosta noin 76 % eli 2,8 miljardia euroa. Säästämistuotteiden (säästöhenkivakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset) maksutulosta sijoitussidonnaista oli yli 90 % ja eläkevakuutusten maksutulosta vastaavasti noin 68 %. Uusmyynti painottuu sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin, jolloin markkinariski siirretään vakuutusentottajille ja samalla vastuuelan keskimääräistä tuottovaatimusta saadaan alennettua.

Henkivakuutusyhtiöiden toimintaan vaikuttavat myös verolainsäädännössä tapahtuvat muutokset. Yksilöllisten eläkevakuutusten vakuutusmaksujen verovähennysoikeuteen tehdyt tiukennukset vaikeuttavat tuotteen myyntiä. Koko sektorilla yksilölliset eläkevakuutukset olivat vuoden 2012 maksutulosta noin 13 % eli vajaa 0,5 miljardia euroa. Osuudet vaihtelevat yhtiöittäin 65 prosentin ja 0 prosentin välillä. Uusien sopimusten määrässä ja niiden maksutulossa ei ollut vielä vuonna 2012 havaittavissa olennaista muutosta edelliseen vuoteen.

Riskivakuutuksista saatu maksutulo (sis. työntekijäin ryhmähenkivakuutukset) nousi vuoden takaisesta noin 7 % ja oli vajaa 350 miljoonaa euroa. Koko sektorin maksutulosta riskivakuutusten osuus jäi alle 9 prosenttiin.

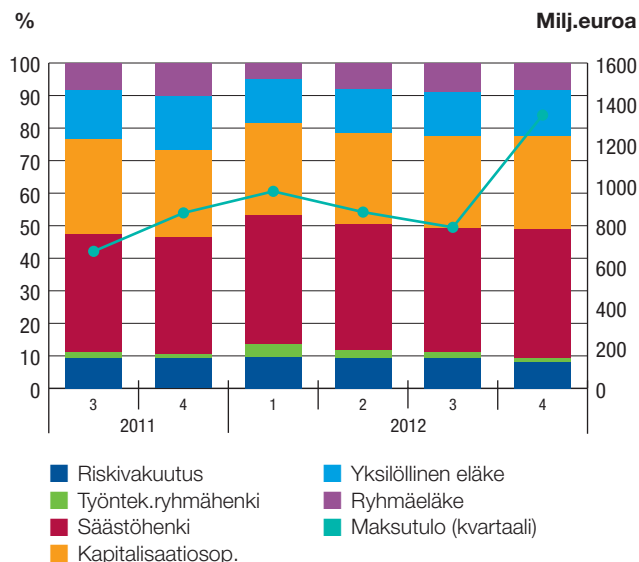
Henkivakuutusmarkkinat ovat keskittyneet. Kolmen suurimman toimijan yhteenlaskettu markkinaosuus kotimaisesta maksutulosta oli vuoden 2012 lopussa noin 80 %. Sijoitussidonnaisten vakuutusten markkinoita kolme suurinta hallitsi vielä selkeämmin, lähes 89 prosentin osuudella. Keskittyneet markkinat edellyttävät pienemmiltä toimijoilta strategisia päätöksiä toiminnan painopistealueista.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten osuuden kasvu muuttaa riskiprofiilia

Tuoterakenne vaikuttaa myös yhtiöiden tulonmuodostukseen ja riskiprofiiliin. Sijoitussidonnaisten tuotteiden kasvava myynti nostaa palkkiotuottojen merkitystä yhtiöiden tulonmuodostuksessa. Palkkiotuotot riippuvat säästön suuruudesta ja muuttuvat rahoitusmarkkinoiden sekä vakuutusentottajien käyttäytymisen muuttuessa.

Kapitalisaatiosopimukset olivat vuoden 2012 maksutulosta noin 1,3 miljardia euroa eli 33 %. Sopimukset ovat määräaikaista, joten sijoittajat voivat nopeasti reagoida markkinatilanteeseen ja jättää eräänntyneen sopimuksen uudistamatta. Lisäksi kapitalisaatiosopimukset ovat euromäärältään usein melko suuria mikä asettaa omat vaatimuksensa yhtiöiden kassavirta- ym. ennusteille. Vakuutussäästämistuotteiden kasvava osuus markkinoilla lisää kilpailua kun myynti kohdistuu samaan asiakaskuntaan muiden säästämistuotteiden kanssa (esim. rahastosijoitukset ja talletukset). Säästämistuotteiden myynnissä pankit ovat nousseet merkittäväksi myyntikanavaksi.

Kuvio 30. Vakuutustuotteiden osuudet maksutulosta

Lähde: Finanssivalvonta.

Matala korkotaso heijastuu henkivakuutusyhtiöiden liiketoimintaan

Henkivakuutussektorin näkymiä varjostaa edelleen poikkeuksellisen matala riskitön korkotaso. Pitkään jatkuvat matalat markkinakorot muodostavat henkivakuutusyhtiöille uhkan, johon yhtiöiden tulee varautua.

Eniten matalasta korkotasosta kärsivät yhtiöt, joilla vakuutuskannasta suuren osan muodostavat laskuperustekorkoiset vakuutukset. Myös ne yhtiöt, joiden sijoitusten maturiteetti on olennaisesti vastuuelan maturiteettia lyhyempi kärsivät pitkittyvästä matalasta korkotasosta.

Vuoden 2012 aikana yhtiöt ovat kartuttaneet vastuuelkaan noin 400 miljoonalla eurolla ja samaan aikaan myynnin painopistettä on siirretty sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin. Vuoden 2012 lopussa maksutulosta noin 76 % oli sijoitussidonnaista. Näiden vakuutusten katteena olevien sijoitusten markkinariski on vakuutuksenottajan kannettavana.

Matala korkotaso kasvattaa riskiä sijoitustuottojen jäämisestä alle vastuuelan tuottovaatimuksen. Vuoden 2012 lopussa vastuuelan keskimääräinen tuottovaatimus henkivakuutussektorilla oli noin 2,8 % eli selvästi riskittömiä korkoja korkeampi. Toisaalta vuonna 2012 sijoitustuotot ylittivät vastuuelan tuottovaatimuksen selvästi.

Mikäli markkinakorot pysyttelevät pitkään matalalla tasolla, henkivakuutusyhtiöiden uudelleensijoitusriski kasvaa. Erääntyneiden korkosijoitusten uudelleensijoittaminen tulee vallitsevalla korkotasolla haasteelliseksi kun pitkiä korkosijoituksia joudutaan ostamaan nykyisellä, liki negatiivisella reaalkorolla. Tilanteen jatkuessa sijoitusten tuotot (nykyisellä riskitasolla) pienentyvät ja ylijäämä sijoitustuottojen ja vastuuelan tuottovaatimuksen välillä kapenee.

Suomen henkivakuutusmarkkinoilla sijoitussidonnaisten tuotteiden osuus on huomattavasti suurempi kuin useissa muissa Euroopan maissa. Sijoitussidonnaista vastuuelkaa oli lähes puolet sektorin vastuuelasta. Siten suomalaisten yhtiöiden liiketoimintamallit ovat jo pitkälti sopeutuneet vallitsevaan tilanteeseen. Tosin yhtiökohtaiset erot ovat suuria.

EIOPA myös huolissaan matalan korkotason haitallisista vaikutuksista

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen (EIOPA) julkaisi 4.3.2013 lausunnon, jossa kiinnitettiin huomiota pitkään jatkuvan matalan korkotason mahdollisiin epäedullisiin vaikutuksiin vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuteen ja systeemiin riskeihin.

Lausunnossaan EIOPA kannustaa kansallisia valvojia paitsi jatkuvaan yhtiöiden riskiasemien ja liiketoimintastrategioiden seurantaan myös yhteistyössä valvottavien kanssa etsimään ratkaisuja matalan korkotason ja siitä johtuvien matalien sijoitustoiminnan tuottojen aiheuttamiin ongelmiin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kuitenkin yhtiöiden vakavaraisuuden ja vakuutuksenottajien etujen väliseen tasapainoon.

EIOPA kerää kansallisten valvojien kanssa yhteisesti sovitulla tavalla tietoja ja arvioita kansallisilta valvojilta puolivuositain. Finanssivalvonta osallistuu tähän työhön.

Solvenssi II:een valmistautuminen jatkuu

Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission neuvottelut ns. Solvenssi II -direktiiviä²⁵ muuttavasta direktiiviehdotuksesta (Omnibus II) keskeytyivät, kun mm. pitkäaikaisia takuita sisältävien vakuutustuotteiden vakavaraisuussäännöksistä ei päästy yksimielisyyteen. Jotta löydetäisiin Solvenssi II:n tavoitteiden mukainen, kaikkia osapuolia tyydyttävä ratkaisu, päädyttiin kvantitatiivisen vaikuttavuusarvion tekemiseen.

Vaikuttavuusarvio ennen sääntelyn lopullista kiinnittämistä

EIOPA käynnisti vaikuttavuusarvion (Long-Term Guarantees Assessment) 28.1.2013 pitkäaikaisia takuita sisältävien vakuutustuotteiden eri käsittelyvaihtoehdoista vastuuelan ja vakavaraisuusvaatimusten laskennassa.

Vaikuttavuusarviossa etsitään ratkaisua kolmeen eri kysymykseen: miten voitaisiin pienentää korkotason vaihtelusta aiheutuvaa ns. keinotekoista vaihtelua pitkäaikaisen vastuuelan määrässä (matching adjustment), miten muodostetaan korkokäyrä pitkille maturiteeteille kun käytettävissä ei ole markkinoilta havaittavia korkoja (extrapolointi) sekä miten sääntelystä mahdollisesti aiheutuva myötäsyklinen vaikutus

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/138/EY vakuutus- ja jälleenvakuutustoiminnan aloittamisesta ja harjoittamisesta (Solvenssi II), annettu 25.11.2009.

finanssimarkkinoiden kriisitilanteessa estettäisiin (counter cyclical premium). Lisäksi vaikuttavuusarviossa testataan eri siirtymäsäännösten vaikutuksia.

Vaikuttavuusarvion piiriin kuuluvia pitkäaikaisia takuita sisältäviä tuotteita ovat etenkin henkivakuutusyhtiöiden eläkevakuutukset, joissa vakuutuksenottajalle on luvattu tietty tuotto. Sijoitussidonnaiset vakuutukset eivät ole tämän tarkastelun piirissä.

Selvityksen jälkeen (kesäkuussa) EIOPA laatii tuloksista raportin. Selvitykseen osallistuu myös suomalaisia yhtiöitä.

Koska sääntelyn viimeistely odottaa vaikuttavuusarvion tuloksia, on siten myös sääntelyn voimaantulo vielä auki.

EIOPAn ohjeita konsultaatiolle kevään aikana

EIOPA julkaisee vuoden 2013 aikana ohjeita hyvän hallinnon ja riskiperusteisen valvonnan edistämiseksi. Ohjeilla varmistetaan myös yhdenmukainen eteneminen kohti tulevaa vakavaraisuuskehikkoa.

EIOPA antaa ohjeita vakuutusyrityksen hallinnon järjestämisestä ml. riskienhallinta ja omien riskien ja vakavaraisuuden arviointi (ORSA), sisäisten mallien ennakoarvioinnin kriteereistä sekä raportoinnista valvojalle.

Ohjeluonnosten julkisen konsultaation on tarkoitus alkaa huhtikuussa ja ohjeet on tarkoitus ottaa käyttöön vuodesta 2014 alkaen.

Yleisesti voidaan todeta, että riskienhallinnan järjestämisen perusperiaatteet ovat suurelta osin jo nykyisissä vaatimuksissa. Omien riskien ja vakavaraisuuden arviointi (ORSA) uutena elementtinä tulee teettämään yhtiöissä enemmän töitä ja vaatii vielä valmistautumista.

Analyttikko Sinikka Loponen ja riskiasiantuntija Mikko Siner-salo

HENKIVAKUUTUKSEN VAKAVARAISSUUS

1. Vakavaraisuusasema = toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = jatkuvuustestin mukainen laajennettu toimintapääoma / jatkuvuustestin mukainen vakavaraisuuspääomavaatimus
3. Vakavaraisuusaste,% = vakavaraisuuspääoma / (omalla vastuulla oleva vastuuvetka - tasoitusmäärä - 75 % sij.sid.vastuuvetlasta)

Hyvät sijoitustuotot ja suotuisa vahinko-kehitys vahvistivat vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta

Vuoden 2012 ensimmäinen kvartaali käynnistyi hyvin. Sekä vakavaraisuuden että kannattavuuden tunnusluvut paranivat vuoden 2011 notkahduksen jälkeen. Kannattavuus ja vakavaraisuus jatkoivat vahvistumistaan lähes vuoden loppuun asti, mutta viimeisellä kvartaalilla päätetyt voitonjaot näkyivät vakavaraisuuslukuja heikentävinä. Suurvahingot puolestaan heikensivät hieman vahinkosuhdetta viimeisellä kvartaalilla. Vuositasolla tarkasteltuna kulunut vuosi oli huomattavasti edellistä vuotta parempi.

Yhtiöiden yhteenlaskettu omalla vastuulla oleva vakuutus-tekniinen kate kääntyi positiiviseksi, ja yhdistetty kulusuhde alitti 100 prosentin kannattavuusrajan. Edellisenä vuonna poikkeuksellisista sääolosuhteista aiheutuneet korvauskulut nostivat yhdistetyn kulusuhteen 107 prosenttiin.

Yhtiöiden sijoitustuotot olivat hyvät. Osakemarkkinoiden volatilitteetti pieneni loppuvuotta kohden ja osakeindeksit nousivat. Sijoitusten keskimääräinen tuotto käyvin arvoin nousi 8,7 prosenttiin. Parhaiten tuottivat osakesijoitukset. Suomalaisen vakuutusyhtiöiden sijoitusallokaatioissa osakepaino on suurempi kuin Euroopan muissa maissa keskimäärin, mikä näkyy kotimaan hyvissä sijoitustuotoissa. Toisaalta vahinkosektorin osakepaino on matalampi kuin kotimaisella henkivakuutussektorilla, eivätkä vahinkovakuutussektorin sijoitustuotot yltäneetkään henkivakuutusyhtiöiden tuottojen tasolle.

Rakennemuutoksia vahinkovakuutussektorilla

Kuluneena vuonna vahinkovakuutussektorilla on tapahtunut suuria rakennemuutoksia. Lähivakuutus ja Tapiola päättivät yhdistyä LähiTapiolaksi, mihin yhdistetään myös vakuutusyhdistykset. Vuoden lopussa perustettiin 18 uutta LähiTapiolan alueyhtiötä, jotka aloittivat liiketoimintansa 1.1.2013. Kaikkiaan alueyhtiötä on 19 yhden aloitettua liiketoimintansa jo vuonna 2012. LähiTapiola asettunee markkinaosuudeltaan toiseksi Pohjolan jälkeen. Siten vuonna 2013 kolme markkinajohtajaa kattavat noin 80 % markkinoista, millä on merkittävä vaikutus yhtiöiden kilpailuasetelmaan. LähiTapiolan rakentamiseen liittyvien muutosten lisäksi kaksi vahinkovakuutusyhtiötä, Suomen Keskinäinen Lääkevahinkovakuutusyhtiö ja Suomen Vahinkovakuutus Oy, aloittivat

ja Vakuutusosakeyhtiö IngoNord lopetti liiketoimintansa vuonna 2012.

Vuoden 2013 alusta Suomessa on 39 vahinkovakuutusyhtiötä. Kotimaisten toimijoiden lisäksi Suomen markkinoilla toimii 6 EU-maan sivuliikettä.

Vakavaraisuus vahvistui

Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus vahvistui ja siten vahinkovakuutusyhtiöiden riskejä kattavat puskurit kasvoivat. Kaikki vakavaraisuutta mittaavat tunnusluvut paranivat. Sektorin vakavaraisuus vahvistui vuoden aikana, erityisesti hyvien sijoitustuottojen ansiosta, ja oli vuoden lopussa kaikilla mittareilla tarkasteltuna vahva.

Riskiperusteinen vakavaraisuusasema mittaa vakavaraisuutta huomioiden sekä vakuutustekniset riskit että sijoitusriskit. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema saavutti vuoden 3. kvartaalilla huippulukeman 2,2, mikä ylittyi edellisen kerran vuonna 2010. Vuoden viimeisellä neljänneksellä vakavaraisuus kuitenkin laski voitonjakoehdotusten seurauksena. Vuoden lopussa riskiperusteinen vakavaraisuus oli 2,1 (2011: 1,8), eli yli kaksinkertainen sen lakisääteiseen tavoiterajaan verrattuna. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema vaihteli yhtiöittäin 1,1 ja 22,2 välillä. Tunnusluku ei kuitenkaan ole yhtiöittäin täysin vertailukelpoinen, vaan sitä arvioidessa tulee huomioida yhtiön erityispiirteet ja olosuhteet, jotka vaikuttavat oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiterajaan. Tavoiteraja lasketaan finanssivalvonnan vahvistamien laskuperusteiden mukaan.

Riskiperusteinen vakavaraisuusasema lasketaan oikaistun vakavaraisuuspääoman²⁶ ja sen ennakoivan valvonnan mukaisen tavoiterajan suhteena. Tunnusluvun vahvistuminen johtui oikaistun vakavaraisuuspääoman kasvusta 0,5 miljardilla eurolla 4,6 miljardiin euroon, mikä puolestaan johtui toimintapääoman kasvusta. Toimintapääomaa kasvattivat sijoitustoiminnan tuotot sekä sijoitusten positiivisten arvostuserojen kasvu.

Tasoitustasoon osuus oikaistusta vakavaraisuuspääomasta laski 42 prosenttiin (2011: 47 %), koska sen euromäärä

²⁶ Vahinkovakuutusyhtiön vakavaraisuuspääoman muodostaa tasoitustasoon ja toimintapääoman yhteismäärä. Oikaistu vakavaraisuuspääoma saadaan vakavaraisuuspääomasta lisäämällä siihen sellaiset pääomallainat joita ei voida lukea toimintapääomaan, sekä vähentämällä mahdollisen lisämaksuvelvollisuuden sekä oman pääomaneitoisten ja omistusyhteyden muodostavien finanssiomistusten määrä (Vakuutusyhtiölain 12 luvun 9 §).

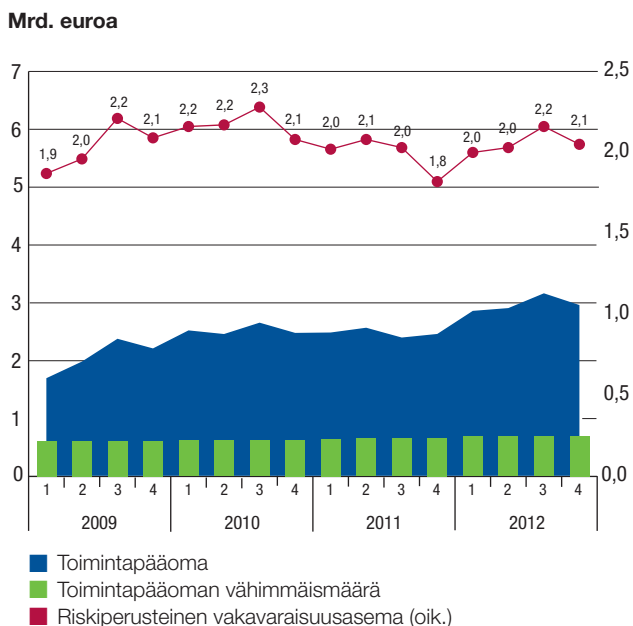

pysyi edellisen vuoden tasolla. Tasoitusmäärä tasoittaa korvauskulujen satunnaisvaihtelua. Kuluneen kauden suhteellisesti alhaisemmat korvauskulut kasvattivat tasoitusmäärää. Toisaalta korvausvastuun laskuperustemuutokset, kuten diskonttokoron lasku, pienensivät tasoitusmäärää. Näiden elementtien yhteenlaskettu vaikutus tasoitusmäärään jäi kuluneena vuotena pieneksi.

Oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja ei muuttunut olennaisesti, mutta sijoitusriskeille varattavan pääomavaatimuksen suhteellinen osuus kasvoi 34 prosenttiin pääomavaatimuksesta (2011: 31 %). Vakuutusteknisten riskien osuus oli 66 % (2011: 69 %). Yksittäisestä vahinkotapahmasta johtuvan vakuutusteknisen riskin pääomavaatimus pieneni 0,1 mrd. euroa ja sijoitusriskien pääomavaatimus kasvoi.

Vakavaraisuusasema on toinen vakavaraisuuden mittari, jolle on säädetty lakisääteinen vähimmäismäärä. Vakavaraisuusasema on toimintapääoma jaettuna sen lakisääteisellä vähimmäismäärällä. Vuoden lopussa vakavaraisuusasema oli 4,3 (2011: 3,7), eli yhtiöiden yhteenlaskettu toimintapääoma oli yli nelinkertainen sen lakisääteiseen vähimmäismäärään verrattuna.

Kuvio 31. Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus

Lähde: Finanssivalvonta.

Myös vakavaraisuusaseman vahvistuminen johtui toimintapääoman kasvusta. Toimintapääoma kasvoi 20 %, mutta sen vähimmäismäärä vain 5 %. Toimintapääoman vähimmäismäärä määräytyy toiminnan volyymin eli maksutulon ja korvauskulujen perusteella.

Vahinkovakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu toimintapääoma oli lähes 3 mrd. euroa eli 0,5 miljardia euroa suurempi kuin edellisenä vuonna. Siitä 63 % (2011 70 %) oli ehdotetun voitonjaon jälkeen jäävää omaa pääomaa, 2 % toimintapääomaan luettavia pääomalainoja ja 35 % arvostuseroja. Oman pääoman suhteellisen osuuden pieneneminen johtui toimintapääomaan luettavien sijoitusten arvostuserojen kasvusta 0,4 miljardilla eurolla. Vuoden lopussa sijoitusten arvostuserot olivat 1,2 miljardia euroa. Euromääräinen omien pääomien määrä kasvoi lähes 1,9 miljardiin euroon (2011, 1,7 mrd. euroa), vaikka sitä pienentää edellistä vuotta 250 miljoonaa euroa suurempi voitonjako.

Vakavaraisuusaste vahvistui 58 prosenttiin (2011: 54 %), mitä voidaan pitää vahvana. Vakavaraisuusaste kuvaa vahinkovakuutusyhtiön riskejä kattavan vakavaraisuuspääoman suhdetta yhtiön omalla vastuulla olevaan vastuuvélkaan. Myös vakavaraisuusasteen vahvistuminen johtui pääosin toimintapääoman kasvusta tasoitusmäärän pysyessä edellisen vuoden tasolla.

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuutta voidaan mitata myös suhteuttamalla vakavaraisuuspääoma toiminnan volyymiin eli 12 kuukauden vakuutusmaksutuottoihin. Koko sektorin vastuunkantokyky oli 140 %, jossa oli kasvua edelliseen vuoden vaihteeseen lähes 6 prosenttiyksikköä.

Korvauskulujen lasku paransi yhdistettyä kulusuhdetta

Vakuutusmaksutuottojen ja liiketoiminnan volyymin kasvusta huolimatta suoriteperusteiset korvauskulut olivat 2,5 % edellisvuotista pienemmät. Korvauskulut olivat matalimmat vuoden toisella kvartaalilla ja korvauskulujen suhdetta vakuutusmaksutulon mittaava vahinkosuhte laski 3. kvartaalin loppuun asti. Viimeisellä neljänneksellä suurvahingot rasittivat vakuutusteknistä katetta ja vuoden lopun vahinkosuhte päättyi 78,4 prosenttiin. Se oli huomattavasti parempi kuin edellisenä vuonna, jolloin korvauskulujen 11 prosentin kasvu edelliseen vuoteen verrattuna nosti vahinkosuhteen 86 prosenttiin.

Liikekulusuhteen pysyessä edellisen vuoden tasolla (21 %), koko vuoden yhdistetty kulusuhde päättyi 99,3 prosenttiin (2011: 107 %), joten kokonaisuutena tarkasteltuna vakuutustekninen toiminta oli edellisvuotista suotuisamman vahinkokehityksen ansiosta kannattavaa. Yhtiöittäin tarkasteltuna oli kuitenkin suuriakin eroja, ja korkein yhdistetty kulusuhde oli 158 %. Kuluneen vuoden aikana kannattavuus on vaihdellut myös vuoden aikana siten, että vuoden ensimmäisen ja viimeisen kvartaalin yhdistetyt kulusuhteet ylittivät kannattavan toiminnan sadan prosentin rajan.

Vakuutustoiminnan kannattavuuteen vaikuttavat merkittävästi sääolosuhteista johtuvat vahingot sekä muut suurvahingot. Myös laskuperustemuutokset vaikuttavat korvauskulujen määrään. Markkinakorkotason pysyessä matalana, yhtiöt ovat alentaneet eläkeuotoisen korvausvastuun diskonttaus korkoja, mikä on siten lisännyt korvauskulua. Diskonttokorot vaihtelevat 2,1 ja 3,5 prosentin välillä. Edellisenä vuonna korvauskulua rasitti diskonttokoron laskun lisäksi kuolevuusmallin tarkistus. Tasoitusmäärä tasoittaa diskonttokoron muutoksen vaikutuksen, joten se ei enää rasita yhtiöiden tilikauden tuloksia.

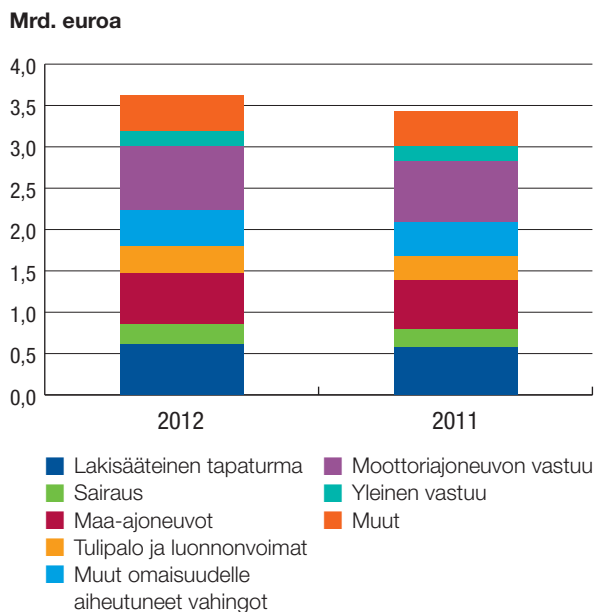
Maksutulon kasvu jatkui tasaisena

Vakuutusmaksutulo kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 6 % ja oli 3,8 miljardia euroa. Kasvuvauhti oli samaa tasoa kuin vuonna 2011.

Maksutulo muodostuu pääasiassa (96 %) ensivakuutuksen maksutulosta. Jälleenvakuutuksen osuus on siten marginaalinen. Ensivakuutuksen maksutulo on pääosin kotimaista maksutuloa. Suurimpien vakuutusluokkien suhteelliset osuudet vakuutusmaksutulosta ovat pysyneet edellisen vuoden tasolla.

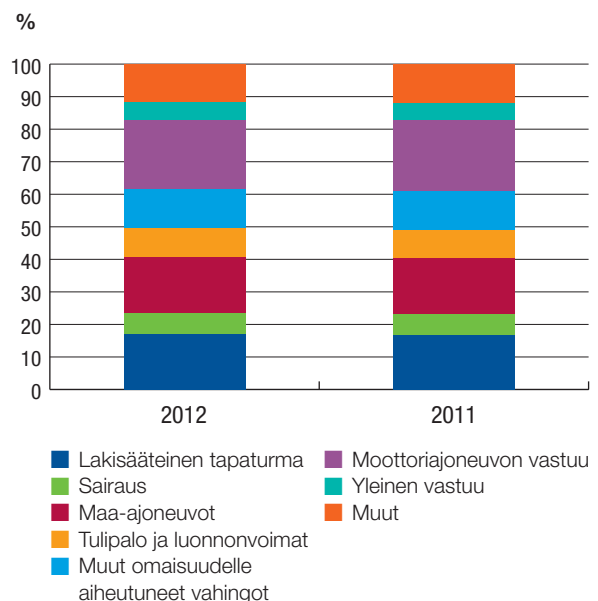
Euromääräisesti eniten kasvoivat maa-ajoneuvovakuutusten ja lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulot. Vakuutusten hinnoittelun lisäksi lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulon määrään vaikuttaa talouden palkkasumman kehitys. Talouden palkkasumman kasvu hidastui 3,4 prosenttiin vuonna 2012 (2011 4,7 %). Palkkasumman kehitys näkyy viiveellä maksutulossa. Ajoneuvovakuutusten maksutulon kasvuun vaikuttaa hinnoittelun lisäksi ensirekisteröintien määrä, mikä väheni viime vuonna 11,1 %.

Kuvio 32. Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulo vakuutusluokittain (euroa)

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 33. Ensivakuutuksen vakuutusmaksutulon suhteellinen jakautuminen vakuutusluokittain

Lähde: Finanssivalvonta.

Euroopan jälleenvakuutussektorin kehitys ja vaikutus jälleenvakuutuksen hinnoitteluun

Suomalaiset vahinkovakuutusyhtiöt ostavat jälleenvakuutusturvan ulkomailta. Suomessa ei ole pelkästään jälleenvakuutusta harjoittavia jälleenvakuutusyhtiöitä. Jälleenvakuutusturvan hintataso heijastuu ensivakuutusyhtiöiden vakuutustekniseen katteeseen.

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen, EIOPAn, mukaan jälleenvakuutussektorilla on ylikapasiteettia, mistä johtuen ensivakuutusyhtiöt ovat saaneet jälleenvakuutus-suojaa edulliseen hintaan. Vakuutusyhtiöiden riskinhallinnan parantuessa yhtiöt näyttävät nostavan omapidätystään, mikä pienentää jälleenvakuutuksen kysyntää pitkällä tähtäimellä ja osaltaan lisää ylikapasiteettia.

Kilpailutilanteesta johtuen jälleenvakuutusyhtiöillä on paineita parantaa vakuutusteknistä katetta. Sijoitustuotot paransivat yhtiöiden tuloksia, mutta matalan korkotason jatkuessa hyvien sijoitustuottojen saaminen vaikeutuu, mikä aiheuttaa tulospaineita.

Vuoden 2011 ennätysosuudet korvauskulut nostivat hieman jälleenvakuutusten hintoja. Erityisesti Aasian maissa, missä oli ollut suurimmat vahingot, jälleenvakuutuksen hinnat nousivat. Hyvän alkuvuoden jälkeen USA:n myrskytuhot kasvattivat merkittävästi vuoden 2012 viimeisen kvartaalin korvauskuluja. Kun sijoitustuotto-odotukset ovat matalat ja jälleenvakuutusten hintataso alhaalla, korvauskulujen kasvu voi aiheuttaa hinnankorotuspaineita.

Hyvät sijoitustuotot paransivat kokonaistulosta

Vahinkovakuutusyhtiöiden yhteenlaskettu kokonaistulos nousi lähes 1,1 miljardiin euroon edellisen, tappiollisen (- 0,1 miljardia euroa) vuoden jälkeen. Kokonaistuloksen kasvuun vaikutti sijoitustoiminnan nettotuottojen kasvu 0,4 miljardilla eurolla ja kokonaistulokseen sisältyvien sijoitusten positiivisten arvostuserojen kasvu lähes 0,5 miljardilla eurolla. Tulospainannus oli siten pääosin hyvien sijoitustuottojen ansiota. Kokonaistulos sisältää sijoitusten arvomuutokset käypään arvoon arvostettaessa.

Sijoitusten positiiviset arvostuserot eivät sisälly yhtiöiden raportoimaan liike-tulokseen, vaikka ne sisällytetäänkin toimintapääomaan. Tuloslaskelmaan kirjatut sijoitustoiminnan nettotuotot nostivat sektorin yhteenlasketun liike-tuloksen 0,7 miljardiin eroon (2011: 0).

Taulukko 1. Sektorin kannattavuus puolivuositain

Milj. euroa	2012	H2	H1
Vakuutusmaksutuotot	3 503	1 788	1 715
Korvauskulut	-2 748	-1 410	-1 338
Liikekulut	-730	-369	-361
Sijoitus- ja muut tuotot*	630	288	342
Liiketulos	656	298	359
Arvostuserojen muutos**	429	269	160
Kokonaistulos	1 085	567	519
Vahinkosuhte, %	78,4 %	78,8 %	78,0 %
Yhdistetty kulusuhte, %	99,3 %	99,5 %	99,0 %

* Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut, sijoitustoiminnan tuotot ja kulut, arvokorotukset, niiden oikaisut ja arvon muutokset sekä muut tuotot ja kulut.

** Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvokorotusrahaston muutos.

Lähde: Finanssivalvonta.

Osakeindeksien nousu ja volatiliiteetin lasku paransivat sijoitustuottoja

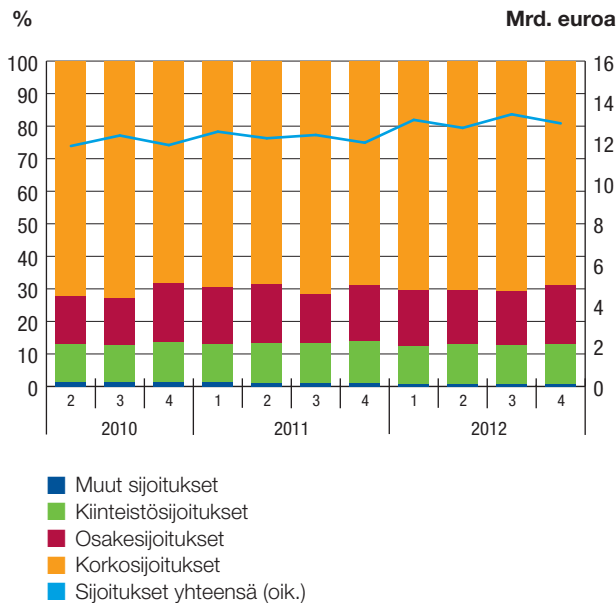
Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitustoiminnan tuotto-prosentti nousi 8,7 prosenttiin osakeindeksien käännyttyä nousuun erityisesti vuoden jälkimmäisellä puoliskolla. Tuottoa voidaan pitää riskitasoon nähden varsin hyvänä. Vaikka kaikkien yhtiöiden sijoitustuotot olivat positiiviset, vaihteluväli yhtiöittäin oli suuri. Osakkeet tuottivat parhaiten, keskimäärin 15,9 %, ja korkosijoitukset 7,9 %.

Vahinkovakuutusyhtiöt nostivat vuoden jälkimmäisellä puoliskolla hieman osakkeiden ja joukkovelkakirjojen painoa ja rahamarkkinasijoituksia vähennettiin. Korkosijoitusten paino oli 69 % kaikista sijoituksista ja osakesijoitusten 18 %. Osakesijoitusten painon kasvusta huolimatta yhtiöiden sijoitussalkkuja voidaan pitää varsin vähäriskisinä. Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitusomaisuuden arvo oli kesäkuun lopussa 12,9 miljardia euroa, lähes miljardi euroa enemmän kuin vertailuvuoden lopussa.

Sijoitusten korkoriskiä kuvaava modifioitu duraatio, johdannaiset mukaan lukien, oli keskimäärin 3,0, eli yhden prosenttiyksikön muutos korkotasossa muuttaa salkun arvoa kolme prosenttia, mikä vastasi edellisen vuoden tasoa.

Kuvio 34. Vahinkovakuutussektorin sijoitusjakauma

Lähde: Finanssivalvonta.

Siten korkoriskin pituutta voidaan pitää maltillisena. Johdannaisien käyttö oli edelleen vähäistä ja vielä vähäni vuoden jälkimmäisellä puoliskolla.

Solvenssi II -sääntelyyn valmistautumisen haasteet

Epävarman sijoitusympäristön ja matalan korkotason jatkuessa alkaneena vuonna on vaikeaa saavuttaa kuluneen vuoden sijoitusten tuottotaso. Myös vakavaraisuussääntelyn muuttuminen matalan koron ympäristössä on merkittävä riski vahinkovakuutusyhtiöille, kun korkosijoitusten duraatio tulisi pidentää eläkemuotoisen korvausvastuun duraation mukaiseksi.

Yhtiöiden valmistautumisessa Solvenssi II:een on vielä eroja. Kahden sääntelyn tilanne ja epävarmuus Solvenssi II:n voimaantuloajasta vaikeuttavat vallitsevan matalan korkotason lisäksi yhtiöiden varautumista Solvenssi II -mukaiseen korkoriskin suojaamiseen. Sijoitusten duraation pidentäminen ennen Solvenssi II -säännösten voimaantuloa altistaa korkoriskille, koska nyky sääntelyn mukaisen vastuuvelan arvonmuutokset eivät kumoaisi sijoitusten arvonmuutoksia.

Lisäksi sijoitusten duraation pidentäminen matalan korkotason vallitessa vaarantaisi pitkän aikavälin korkotuotot.

Solvenssi II -direktiivin muuttamista koskevista neuvotteluista ja niihin liittyvästä vaikuttavuusarviosta sekä EIOPAn ohjeista hyvän hallinnon ja riskiperusteisen valvonnan edistämiseksi ennen Solvenssi II:n voimaantuloa kerrotaan henkivakuutussektoria koskevassa osiossa sivulla 25.

Analyttikko Kirsti Svinhufvud ja riskiasiantuntija Mikko Siner-salo

VAHINKOVAKUUTUKSEN VAKAVARAISUUS

1. Vakavaraisuusasema = toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = oikaistu vakavaraisuuspääoma / oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja
3. Vakavaraisuusaste, % = vakavaraisuuspääoma / (omalla vastuulla oleva vastuuvetä - tasoitusmäärä)
4. Vastuunkantokyky, % = vakavaraisuuspääoma / 12 kuukauden vakuutusmaksutuotot pl. jälleenvakuutuksen osuus

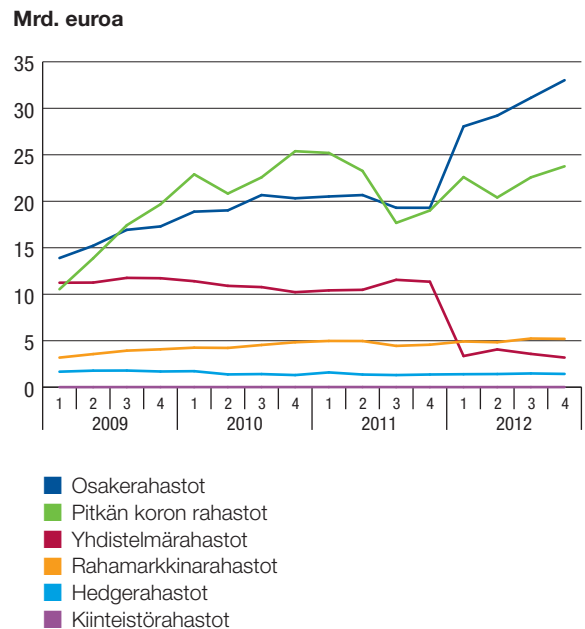
Sijoituspalveluyritysten ja rahastoyhtiöiden tulokset kasvussa loppuvuonna

Sijoitusrahastojen hallinnoimat pääomat kasvoivat vuoden 2012 toisella vuosipuoliskolla noin 6,6 miljardia euroa 66,7 miljardiin euroon. Pääoman kasvusta 2,7 miljardia kertyi nettomerkinnoistä eli sijoittajilta rahastoihin saadusta uudesta pääomasta.

Viime vuosi oli sijoitusrahastoille hyvä. Yhteenlaskettu pääoma kasvoi koko vuoden aikana 8,6 miljardia euroa. Koko vuoden nettomerkinnot olivat yhteensä 4,5 miljardia euroa. Vuoden jokainen kuukausi oli nettomerkitöjen osalta positiivinen.

Niin viime vuoden viimeisellä neljänneksellä kuin koko viime vuoden aikana eniten kasvoivat osake- ja pitkän koron rahastojen pääomat. Viime vuonna eniten nettomerkitöjä tehtiin osakerahastoihin, jotka sijoittavat kehittyville markkinoille. Myös pitkän koron rahastojen osalta kehittyville markkinoille sijoittavat rahastot saivat eniten nettomerkitöjä. Matalan koron ympäristössä sijoittavat etsivät parempia tuottoja ja pääosin siksi kehittyville markkinoille sijoittavien rahastojen pääomat ovat olleet nousussa.

Kuvio 35. Rahastotyyppien osuudet

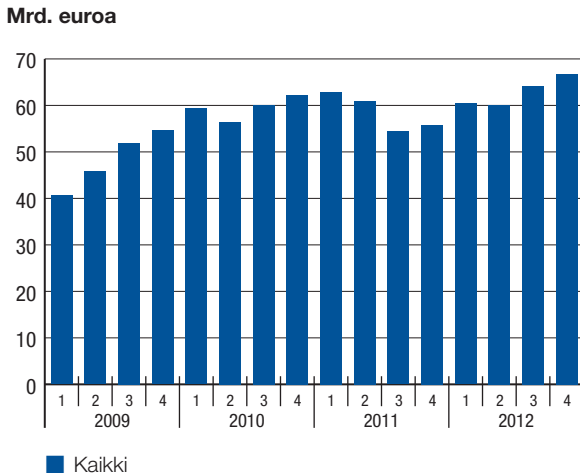

Lähteet: Suomen Pankki ja Finanssivalvonta.

Taulukko 2. Rahastopääomat

	Pääomat, mrd. euroa		Pääomien muutos	Nettomerkinnot, milj. euroa	
	31.12.2012	30.6.2012		Q3 2012	Q4 2012
Osakerahastot	23,8	20,4	16,4 %	819,1	695,7
Pitkän koron rahastot	33,0	29,2	13,0 %	886,3	1 385,6
Yhdistelmärahastot	5,2	4,8	7,5 %	129,6	-102,5
Kiinteistörahastot	0,1	0,1	18,9 %	4,0	2,6
Hedge-rahastot	1,4	1,4	0,8 %	-9,0	-34,3
Rahamarkkinarahastot	3,2	4,1	-21,5 %	-707,2	-389,7
Kaikki yhteensä	66,7	60,1	11,1 %	1 122,7	1 557,5

Kuvio 36. Rahastopääomat

Lähteet: Suomen Pankki ja Finanssivalvonta.

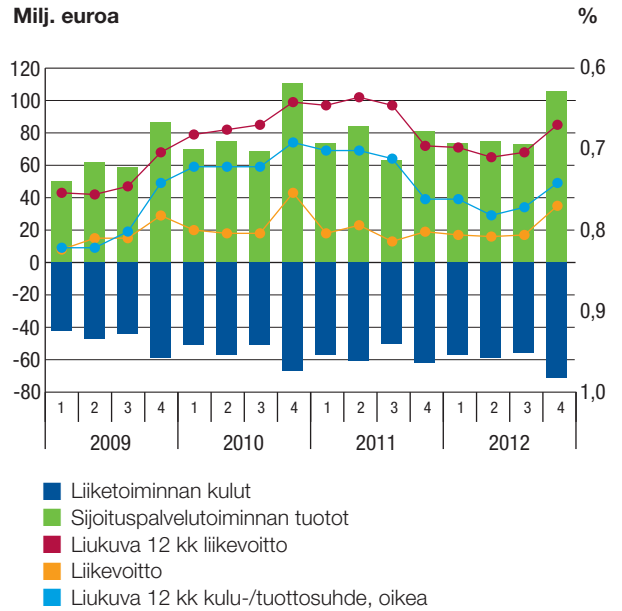
Sijoituspalveluyritysten tulokset kasvussa

Sijoituspalveluyritysten tulokset paranivat selvästi loppuvuodesta 2012. Liiketulos kasvoi yli 18 milj. euroa ollen toisella vuosipuoliskolla 52 milj. euroa. Loppuvuoden nousevien pörssikurssien ansiosta muutamalle toimijalle kertyi viimeisellä vuosineljänneksellä huomattavia omaisuudenhoidosta riippuvaisia tuottosidonnaisia palkkiotuottoja. Valtaosatuolosparannuksesta selittyä niillä. Omaisuudenhoidosta saatavat palkkiotuotot muodostavat lähes 60 % kaikista tuotoista. Muissa tulolähteissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Koko vuoden liiketulos oli 85 milj. euroa eli 18 % parempi kuin edellisellä vuonna. Henkilöstökulut kasvoivat myös jonkin verran, mutta suhteellinen kannattavuus parani. Koko vuoden kulu-/tuottosuhte toimialalle oli 0,74 kuin se vuotta aikaisemmin oli 0,76.

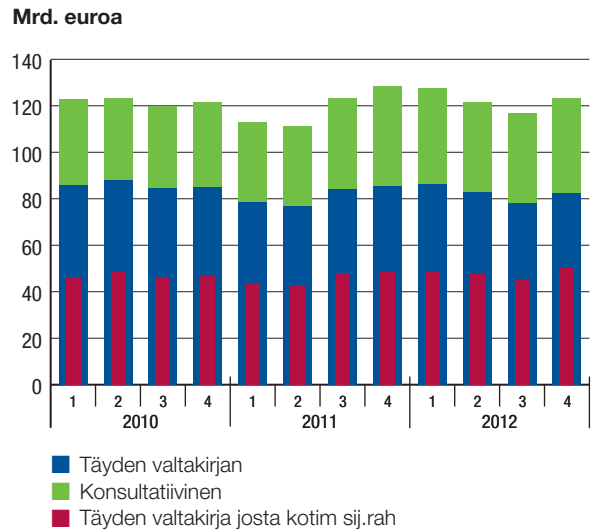
Tappiollisten yritysten määrä pysyi lähes muuttumattomana vuoden toisella vuosipuoliskolla (17 kpl). Monella pienellä toimijalla on ollut vaikeata saada toimintansa volyymin seläiselle tasolle, että liiketoiminta olisi kannattava. Toimialalla onkin nähty jonkin verran yritysjärjestelyjä ja yhteenliittymiä. Myös toiminnan lopettamisia on tapahtunut.

Kuvio 37. Sijoituspalveluyritysten tuotot, kulut ja liiketulos vuosineljänneksittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 38. Omaisuudenhoidossa olevat varat

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 34 (43)

Omaisuuksenhoidossa olevat varat kasvoivat noin 3 mrd. euroa loppuvuodesta. Sekä täyden valtakirjan että konsultatiivisen varainhoidon hoidossa olevat varat kasvoivat loppuvuodesta.

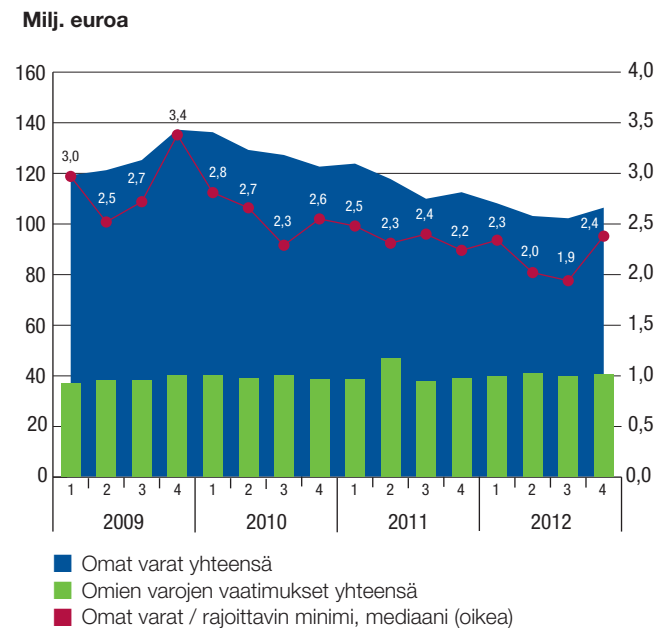
Sijoituspalveluyritysten vakavaraisuus hyvä

Sijoituspalveluyritysten yhteenlasketut omat varat ovat noin 2,6-kertaiset omien varojen vaatimuksiin nähden. Suhdeluku on pienentynyt jonkin verran vuoden takaisesta tilanteesta, mutta toisaalta parantunut kesäkuun lopun tilanteesta. Yritysten välillä on kuitenkin varsin suurta hajontaa, joillakin on yli kymmenenkertaiset omat varat suhteessa minimivaatimuksiin. Mediaaniyrityksellä suhdeluku on noin 2,4. Joidenkin pienten tappiota tekevien yritysten pääomien ylijäämät ovat varsin pienet ja ne ovatkin joutuneet hankkimaan lisäpääomia. Yhden sijoituspalveluyrityksen omien varojen määrä alitti vaatimustason vuoden 2012 lopussa. Yritys on omatoimisesti ryhtynyt toimenpiteisiin korjatakseen tilanteen.

Rahastoyhtiöiden tulokset paranivat loppuvuodesta

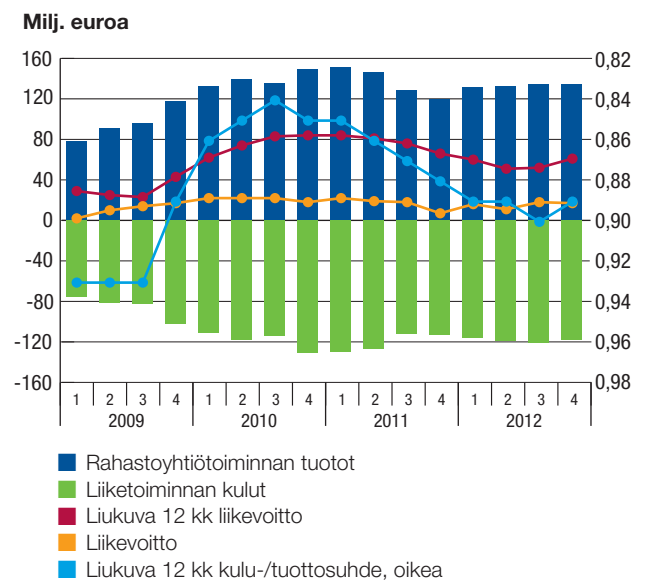
Rahastoyhtiöiden tuotot kasvoivat loppuvuodesta 2012. Vuoden toisella vuosipuoliskolla toimialalla kertyi 290 milj. euroa tuottoja eli 11 % enemmän kuin alkuvuodesta. Liikevoittoa kertyi 10 milj. euroa enemmän kuin alkuvuodesta (36 milj. euroa). Koko vuoden palkkiotuotot olivat 550 milj. euroa eli 4 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2011. Liiketoiminnan kulut olivat sen sijaan 8 milj. euroa suuremmat eli 488 milj. euroa. Liikevoittoa kertyi näin ollen 62 milj. euroa eli 4 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2011. Suhteellinen kannattavuus pysyi lähes muuttumattomana. Kulu-tuottosuhte oli 0,89 vuonna 2012. Vaikka sijoitusmarkkinat kehittivät suotuisasti loppuvuonna, koko vuoden tulos ei parantunut, sillä vuoden toisen neljänneksen pörssikurssien notkahdus verotti tulosta. Myös kiristynyt hintakilpailu on kaventanut yhtiöiden mahdollisuuksia tehdä suurempia voittoja.

Kuvio 39. Sijoituspalveluyritysten vakavaraisuus (koko toimiala)

Lähde: Finanssivalvonta.

Kuvio 40. Rahastoyhtiöiden tuotot, kulut ja liikevoitto vuosineljänneksittäin

Lähde: Finanssivalvonta.

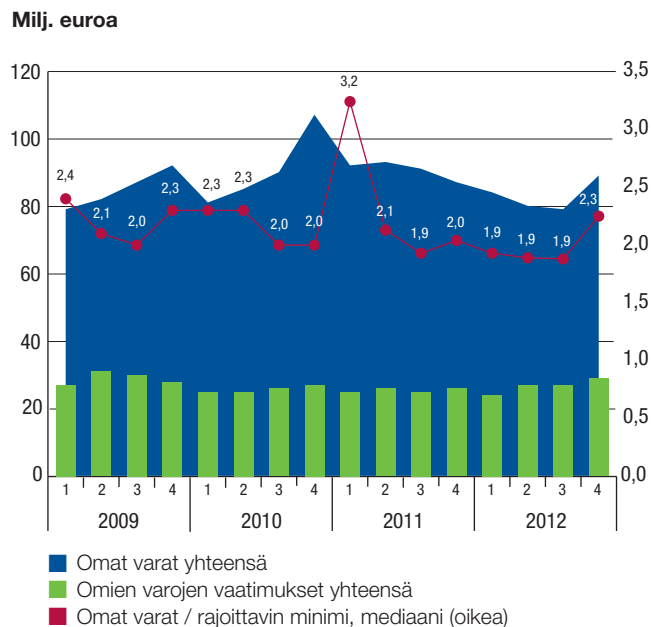

Rahastoyhtiötoimialan vakavaraisuus kohentunut jonkin verran

Rahastoyhtiöiden omat varat ovat yli kolmenkertaiset minima vaatimuksiin nähden. Rahastoyhtiöiden välillä on kuitenkin varsin suurta hajontaa omien varojen ylijäämien osalta. Suurimmillaan omat varat ylittävät vaatimustason jopa kymmenkertaisesti. Mediaaniyhtiöllä on noin 2,2-kertaiset omat varat suhteessa vaatimustasoon. Usealla pienellä rahastoyhtiöllä on varsin vaatimattomat omien varojen ylijäämät. Yhden toimijan omat varat alittivat säädetyn vaatimustason vuoden 2012 lopussa. Yhtiö on ryhtynyt toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Analyttikko Per Rostedt ja markkinavalvoja Antti Lampinen

Kuvio 41. Rahastoyhtiöiden vakavaraisuus (koko toimiala)

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 36 (43)

Taulukko 3. Talletuspankkien kannattavuus

Miljoonaa euroa	Pankkisektori			Kolme suurinta pankkiryhmittymää			Muut kotimaiset pankit		
	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %
Korkokate	3 085	3 207	-4	2 623	2 715	-3	462	491	-6
Palkkiotuotot, netto	1 379	1 390	-1	1 076	1 085	-1	303	305	-1
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	1 453	1 072	36	1 386	1 073	29	67	-2	3967
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	568	431	32	541	384	41	27	47	-42
Muut tuotot yhteensä	257	236	9	209	199	5	47	37	27
Tuotot	6 743	6 335	6	5 836	5 457	7	907	879	3
Henkilöstökulut	1 762	1 754	0	1 457	1 435	2	305	319	-4
Muut hallintokulut	1 148	1 154	0	885	895	-1	263	259	2
Muut kulut	939	878	7	813	755	8	126	123	2
Kulut	3 849	3 786	2	3 155	3 084	2	694	701	-1
Arvonalentumistappiot luottoista ja muista sitoumuksista	333	250	33	307	225	37	26	25	4
Liikevoitto/-tappio	2 562	2 302	11	2 374	2 147	11	188	154	22
Tase yhteensä	508 412	552 291	-8	473 530	518 980	-9	34 883	33 311	5
Oman pääoman tuotto (ROE), %	8,5	7,6		8,8	7,9		6,2	5,3	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,4	0,4		0,4	0,4		0,4	0,4	
Kulu/tuotto-suhde, %	57,1	59,8		54,1	56,5		76,5	79,8	
Omat varat yhteensä	19 648	20 966	-6	16 545	18 176	-9	3 103	2 791	11
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	9 256	11 822	-22	8 012	10 620	-25	1 244	1 202	3
Vakavaraisuussuhdeluku, %	17,0	14,2		16,5	13,7		20,0	18,6	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	16,1	13,6		16,2	13,3		15,9	15,6	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	15,5	13,1		15,6	12,9		15,0	14,7	
Tappiopuskuri	10 392	9 145		8 533	7 556		1 859	1 589	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot.

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyriytysten tuloksesta.

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto ./ välittömät verot vuositasolla) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto./välittömät verot vuositasolla) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 37 (43)

Taulukko 4. Talletuspankkien kannattavuus

Miljoonaa euroa	Nordea Pankki Suomi -konserni			OP-Pohjola-ryhmä			Danske Bank -konserni		
	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %
Korkokate	1 258	1 356	-7	1 006	1 014	-1	358	346	4
Palkkiotuotot, netto	295	309	-4	584	574	2	196	202	-3
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	1 217	937	30	128	96	34	41	40	1
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0	0	-	541	384	41	0	0	-
Muut tuotot yhteensä	53	42	27	114	96	19	42	62	-32
Tuotot	2 824	2 644	7	2 374	2 163	10	637	650	-2
Henkilöstökulut	541	565	-4	749	696	8	167	173	-4
Muut hallintokulut	334	353	-5	378	351	8	172	191	-10
Muut kulut	189	174	9	547	496	10	77	85	-10
Kulut	1 064	1 092	-3	1 674	1 544	8	417	449	-7
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	144	70	106	99	101	-3	64	53	20
Liikevoitto/-tappio	1 616	1 482	9	601	518	16	157	147	6
Tase yhteensä	341 947	399 287	-14	99 769	92 287	8	31 813	27 406	16
Oman pääoman tuotto (ROE), %	11,4	9,6		6,5	5,9		5,0	5,0	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,3	0,3		0,5	0,5		0,4	0,4	
Kulu/tuotto-suhde, %	37,7	41,3		70,5	71,4		65,4	69,1	
Omat varat yhteensä	8 607	10 805	-20	5 352	4 753	13	2 586	2 617	-1
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	3 659	6 445	-43	3 048	2 722	12	1 306	1 452	-10
Vakavaraisuussuhdeluku, %	18,8	13,4		14,0	14,0		15,8	14,4	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	18,0	12,8		14,0	14,0		15,8	14,4	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	18,0	12,8		13,5	13,3		13,7	12,5	
Tappiopuskuri	4 949	4 360		2 304	2 031		1 280	1 165	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot.

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta.

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto ./ välittömät verot vuositasolla) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto./välittömät verot vuositasolla) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 38 (43)

Taulukko 5. Talletuspankkien kannattavuus

Miljoonaa euroa	Aktia-ryhmä			Säästöpankit			Paikallisosuuspankit		
	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %
Korkokate	117	129	-9	144	147	-2	82	86	-4
Palkkiotuotot, netto	65	59	10	64	56	15	27	24	12
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	3	-14	123	20	11	76	8	7	21
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	27	47	-42	0	0	-	0	0	-
Muut tuotot yhteensä	15	3	328	3	3	3	3	2	37
Tuotot	228	224	2	231	217	7	121	119	1
Henkilöstökulut	75	84	-10	69	65	6	37	36	3
Muut hallintokulut	51	53	-4	60	55	8	33	32	3
Muut kulut	28	29	-3	28	28	1	17	14	19
Kulut	154	166	-7	157	148	6	87	82	6
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	8	11	-27	7	3	127	4	9	-56
Liikevoitto/-tappio	66	47	40	67	65	3	29	28	5
Tase yhteensä	11 240	11 056	2	8 395	7 768	8	4 679	4 478	4
Oman pääoman tuotto (ROE), %	8,5	7,2		7,7	7,5		4,9	4,5	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,4	0,3		0,7	0,7		0,5	0,5	
Kulu/tuotto-suhde, %	67,6	74,0		68,1	68,5		72,4	69,2	
Omat varat yhteensä	730	599	22	1 057	964	10	600	574	5
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	289	296	-2	377	342	10	223	215	4
Vakavaraisuussuhdeluku, %	20,2	16,2		22,4	22,5		21,6	21,4	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	11,8	10,6		18,7	19,5		21,3	21,3	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	11,0	9,8		18,7	19,5		17,7	17,6	
Tappiopuskuri	441	304		679	621		378	359	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot.

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta.

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto ./ välittömät verot vuositasolla) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto./välittömät verot vuositasolla) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 39 (43)

Taulukko 6. Talletuspankkien kannattavuus

Miljoonaa euroa	Ålandsbanken-konserni			S-Pankki-konserni			Tapiola Pankki -konserni		
	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %
Korkokate	41	43	-4	49	60	-18	19	18	9
Palkkiotuotot, netto	33	39	-16	10	9	17	28	29	-3
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	21	2	865	4	-14	128	0	2	-86
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Muut tuotot yhteensä	15	15	1	5	4	43	6	6	2
Tuotot	110	99	11	68	59	16	53	54	-2
Henkilöstökulut	52	60	-13	14	12	18	13	12	15
Muut hallintokulut	21	21	-2	39	31	27	28	32	-14
Muut kulut	23	24	-6	8	7	8	6	6	7
Kulut	95	105	-9	61	50	22	47	50	-5
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	6	2	260	1	1	36	0	0	65
Liikevoitto/-tappio	10	-6	275	6	8	-19	6	5	25
Tase yhteensä	3 637	3 400	7	3 098	2 917	6	2 061	1 947	6
Oman pääoman tuotto (ROE), %	6,6	-3,2		2,7	4,4		5,4	5,5	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,3	-0,2		0,2	0,2		0,3	0,3	
Kulu/tuotto-suhde, %	86,5	105,7		89,2	85,3		88,5	91,1	
Omat varat yhteensä	226	221	2	215	153	41	110	117	-6
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	125	138	-10	89	75	19	70	66	5
Vakavaraisuussuhdeluku, %	14,5	12,8		19,4	16,3		12,7	14,1	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	9,8	8,4		14,4	16,5		10,9	10,5	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	9,8	8,4		14,4	16,5		10,9	10,5	
Tappiopuskuri	101	82		126	78		41	51	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot.

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta.

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto ./ välittömät verot vuositasolla) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto./välittömät verot vuositasolla) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 40 (43)

Taulukko 7. Talletuspankkien kannattavuus

Miljoonaa euroa	Suomen Hypoteekkiyhdistys			Evli Pankki -konserni			FIM Pankki -konsolidointiryhmä		
	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %
Korkokate	3	2	79	3	4	-22	2	2	-8
Palkkiotuotot, netto	2	2	11	43	52	-16	27	34	-19
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	6	6	-1	1	-1	198	2	-2	224
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Muut tuotot yhteensä	0	0	5	1	5	-89	0	0	-92
Tuotot	12	10	15	48	59	-19	31	34	-9
Henkilöstökulut	3	3	-3	21	29	-26	16	15	1
Muut hallintokulut	3	3	9	14	19	-23	10	11	-8
Muut kulut	1	1	4	9	8	9	5	6	-5
Kulut	6	6	2	44	55	-20	31	32	-3
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	0	0	119	0	0	2625	0	0	-
Liikevoitto/-tappio	5	4	30	3	4	-9	0	2	-86
Tase yhteensä	912	818	12	596	582	2	230	319	-28
Oman pääoman tuotto (ROE), %	5,2	4,5		4,3	7,1		0,5	3,6	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,5	0,5		0,4	0,6		0,1	0,5	
Kulu/tuotto-suhde, %	55,0	61,9		92,3	93,8		99,0	93,7	
Omat varat yhteensä	79	75	6	35	33	5	32	36	-13
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	37	36	3	19	18	5	13	13	-5
Vakavaraisuussuhdeluku, %	17,0	16,7		14,6	14,5		20,1	22,0	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	15,9	15,4		14,6	14,5		20,0	21,9	
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	15,9	15,4		14,6	14,5		20,0	21,9	
Tappiopuskuri	42	39		16	15		19	23	

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot.

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta.

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto ./ välittömät verot vuositasolla) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto./välittömät verot vuositasolla) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 41 (43)

Taulukko 8. Talletuspankkien kannattavuus

Miljoonaa euroa	Eufex Pankki -konserni			Itella Pankki			Ulkomaiset sivukonttorit (221)		
	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %	31.12. 2012	31.12. 2011	Muutos, %
Korkokate	0	0	-4	0	0	6	142	127	12
Palkkiotuotot, netto	2	2	-4	2	1	220	161	156	3
Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot	0	0	51	0	0	-	22	25	-14
Vahinko- ja henkivakuustoittoiminnan nettotuotto	0	0	-	0	0	-	0	0	-
Muut tuotot yhteensä	0	0	8342	0	0	127	159	150	6
Tuotot	2	2	5	2	1	160	484	458	6
Henkilöstökulut	1	1	38	2	2	51	130	125	4
Muut hallintokulut	1	1	43	4	2	105	154	154	0
Muut kulut	0	0	47	1	0	80	47	45	4
Kulut	3	2	41	7	4	81	330	325	2
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	0	0	-	0	0	-	34	10	245
Liikevoitto/-tappio	0	0	-230	-5	-3	-63	119	124	-4
Tase yhteensä	16	14	15	18	12	49	70 706	61 849	14
Oman pääoman tuotto (ROE), %	-4,2	4,7		-47,2	-57,2		62,6	100,0	
Koko pääoman tuotto (ROA), %	-2,2	2,8		-35,4	-53,9		0,1	0,2	
Kulu/tuotto-suhde, %	116,8	86,5		380,6	548,1		68,3	70,9	
Omat varat yhteensä	7	8	-4	11	11	-2			
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	1	1	-1	1	1	43			
Vakavaraisuussuhdeluku, %	68,3	70,5		62,2	90,7				
Tier 1 -vakavaraisuus, %	68,3	70,5		62,2	90,7				
Core Tier 1 -vakavaraisuus, %	68,3	70,5		62,2	90,7				
Tappiopuskuri	7	7		10	10				

Kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuotot = arvopaperi- ja valuuttatoiminnan, sijoituskiinteistöjen ja myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot sekä osingot.

Muut tuotot = liiketoiminnan muut tuotot ja mahdollinen osuus osakkuusyritysten tuloksesta.

Oman pääoman tuotto (ROE), % = (liikevoitto ./ välittömät verot vuositasolla) / (oma pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Koko pääoman tuotto (ROA), % = (liikevoitto./välittömät verot vuositasolla) / (taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo).

Tunnusluvut voivat poiketa pankkien julkaisemista.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 42 (43)

Taulukko 9. Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Vahinkovakuutusyhtiöt (milj. euroa)	31.12.2012	30.9.2012	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009
Oma pääoma	2 118	2 111	1 826	1 852	1 737
Pääomalainat	116	116	116	116	116
Toimintapääoma	2 951	3 154	2 451	2 470	2 208
Vakavaraisuuspääoma	4 909	5 116	4 392	4 667	4 381
Vastuuelka ilman tasoitusmäärää	8 458	8 684	8 181	7 703	7 539
Vakavaraisuusasema (toimintapääoma vähimmäismäärästä)	4,26	4,59	3,72	3,92	3,61
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuuelasta)	58,0 %	58,9 %	53,7 %	60,6 %	58,1 %
Riskiperusteinen vakavaraisuusasema	2,05	2,16	1,82	2,08	2,09
Vakavaraisuuspääoma 12 kk. vakuutusmaksutuotoista (vastuunkantokyky)	140,1 %	149,6 %	134,3 %	149,3 %	143,9 %

Taulukko 10. Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Henkivakuutusyhtiöt (milj. euroa)	31.12.2012	30.9.2012	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009
Oma pääoma	3 045	3 032	2 439	2 663	2 252
Pääomalainat	316	316	316	318	358
Toimintapääoma	5 747	5 769	4 366	5 137	4 237
Vakavaraisuuspääoma	5 902	5 921	4 511	5 306	4 407
Vastuuelka*	24 734	24 294	24 714	25 649	24 462
Vakavaraisuusasema (toimintapääoma vähimmäismäärästä)	5,36	5,46	4,00	4,58	3,82
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuuelasta)	23,9 %	24,4 %	18,3 %	20,7 %	18,0 %
Riskiperusteinen vakavaraisuusasema	3,05	3,17	2,39	3,06	2,83

* Vastuuelka vähennettynä tasoitusmäärällä ja 75 % sijoitussidonnaisesta vastuuelasta

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 1/2013

5.4.2013

Sivu 43 (43)

Taulukko 11. Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

Työeläkevakuutusyhtiöt (milj. euroa)	31.12.2012	30.9.2012	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009
Oma pääoma	346	342	338	347	334
Toimintapääoma	18 564	17 720	15 106	19 443	14 681
Vastuuelä	72 687	71 849	69 215	67 468	63 039
Vakavaraisuusaste (toimintapääoma vähimmäismäärästä **)	12,77	12,33	10,91	14,41	11,65
Vakavaraisuusaste, % (toimintapääoma vastuuelästä)	25,5 %	24,7 %	21,8 %	28,8 %	23,3 %
Riskiperusteinen vakavaraisuusaste	2,40	2,47	2,61	2,51	2,75

Taulukko 12. Eläkekassojen ja -säätiöiden vakavaraisuus

Eläkekassat ja -säätiöt (milj. euroa)	31.12.2012	30.9.2012	31.12.2011	31.12.2010	31.12.2009
Toimintapääoma	1 458	1 390	1 204	1 599	1 617
Vakavaraisuusaste (toimintapääoma vähimmäismäärästä **)	38,81	37,46	30,97	41,25	35,63
Vakavaraisuusaste, % (toimintapääoma vastuuelästä)	38,8 %	37,5 %	31,0 %	41,3 %	35,6 %
Riskiperusteinen vakavaraisuusaste	3,29	3,36	3,16	3,63	3,94
Riskiperusteinen vakavaraisuusaste	3,05	3,17	2,39	3,06	2,83

** 2/3 vakavaraisuusraja ja TyEL-säätiöillä ja -kassoilla 1/3 vakavaraisuusraja.

Aikana 22.12.2008 - 31.12.2012 vähimmäismäärävaatimus on poikkeuksellisesti työeläkevakuutusyhtiöillä 2 % ja TyEL-eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1 % vakavaraisuusrajan perusteena olevasta vastuuelästä.

